

Školní vzdělávací program

pro základní vzdělávání

KOMUNIKACE, POROZUMĚNÍ A SMĚR

„KOMPAS“

část 4

Člověk a jeho svět

Prvouka, Vlastivěda, Přírodověda

Člověk a společnost

Dějepis, Výchova k občanství

Křesťanská výchova

Křesťanská výchova, Křesťanská etika

Obsah

1 Člověk a jeho svět	3
1.1 Prvouka	3
1.2 Vlastivěda	12
1.3 Přírodověda	16
2 Člověk a společnost	20
2.1 Dějepis	20
2.2 Výchova k občanství	30
3 Křesťanská výchova	47
3.1 Křesťanská výchova	47
3.2 Křesťanská etika	56

1 Člověk a jeho svět

1.1 Prvouka

I. OBSAHOVÉ VYMEZENÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Vzdělávací obor Prvouka obsahově patří do vzdělávací oblasti Člověk a svět na základě RVP ZV.

Obor vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, zdraví, bezpečí a dalších témat. Členíme ho do pěti tematických okruhů: Místo, kde žijeme, Lidé kolem nás, Lidé a čas, Rozmanitost přírody, Člověk a zdraví. Směřujeme žáky k pochopení Božích tvůrčích záměrů pro lidstvo a k přebírání zodpovědnosti za stav a ochranu životního prostředí. Další složkou tohoto vzdělávacího oboru je také vzdělávací obor Etická výchova zaměřený především na základní komunikační dovednosti, tvořivost, základy spolupráce a na základy asertivního chování.

Osvojování učiva stavíme na tvořivém poznávání a činnostech.

II. ORGANIZAČNÍ VYMEZENÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Předmět je koncipován pouze pro 1. období I. stupně základního vzdělávání. Výuka probíhá ve vyučovacích hodinách v délce 45 minut v kmenové třídě a při vycházkách do okolí.

III. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Uvádíme zásadní výchovné a vzdělávací postupy, které směřují k utváření těchto klíčových kompetencí:

KOMPETENCE K UČENÍ

Vedeme žáky ke čtení s porozuměním. Žáci pracují s textem v učebnicích, encyklopediích a časopisech.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Žáci s pomocí i samostatně vyhledávají a třídí informace a uvádějí je do souvislostí. Vedeme žáky k pochopení jevů a zákonitostí na elementární úrovni a k využívání poznatků v praxi.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Vedeme žáky k vyjádření vlastního názoru, k rozhovoru nad danými tématy, k naslouchání a jednoduchému slovnímu hodnocení vlastní práce.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Vedeme žáky k vzájemné spolupráci a pomoci druhým. Učíme je řídit se danými pravidly.

KOMPETENCE OBČANSKÉ

Vytváříme u dětí kladný vztah k vlasti a k její historii, k přírodě a životnímu prostředí - vedeme je k šetrnému zacházení s materiály a ke správnému nakládání s odpady.

KOMPETENCE PRACOVNÍ

Vedeme žáky k bezpečné práci s materiály, nástroji a vybavením, učíme je zodpovědně plnit zadané úkoly.

IV. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Do obsahu vyučovacího předmětu Prvouka jsou integrovány následující tematické okruhy průřezových témat:

1. STUPEŇ

Osobní a sociální výchova

Rozvoj schopností poznávání: kognitivní činnosti, didaktické hry, smyslová cvičení, sebekontrola, pracovní listy k rozvíjení zrakového vnímání, schopnosti soustředění, didaktické hry pro rozvoj poznávání, zapamatování

Sebepoznání a sebepojetí: etapy vývoje člověka

Seberegulace, sebeorganizace: skupinové, párové, individuální činnosti

Komunikace: diskuze, skupinové práce, tvoření otázek a odpovědí, komunikace v různých situacích (pozdrav, sdělení, prosba, omluva, ...), modlitba jako rozhovor s Bohem

Kooperace a kompetice: práce ve skupinách – spolupráce, přijetí dané úlohy v týmu

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: modelové situace, sledování řešení problémů, hledání vhodnějších způsobů (rozhovor, dramatizace), skupinová práce, kontrola, oprava, hodnocení vlastních prací

Výchova demokratického občana

Občanská společnost, škola: rozvoj a upevňování školních návyků a dovedností, seznámení s prostředím školy, dodržování školního řádu i třídních pravidel, výuka – seznámení s demokratickým státním zřízením, zodpovědnost ve výuce

Principy demokracie: formulace třídních pravidel, hlasování jako demokratický způsob rozhodování

Environmentální výchova

Ekosystémy: výuka (témata V lese, U vody, Na louce a Na poli)

Základní podmínky života: výuka – životní prostředí

Lidské aktivity a problémy životního prostředí: výuka – člověk a životní prostředí

Vztah člověka k prostředí: tematické vycházky zaměřené na pozorování a poznávání životního prostředí, výuka – poznávání životního prostředí a dějů v přírodě

Multikulturní výchova

Mezilidské vztahy – škola, třída: činnosti zaměřené na poznávání lidí v našem okolí, rozhovor, vysvětlování, skupinové formy práce

I. ROČNÍK – DOTACE: 2, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Podílí se na vytváření společenství třídy prostřednictvím dodržování jasných a splnitelných pravidel.	Základní komunikační dovednosti Komunikace při vytváření výchovného kolektivu – vytváření základních komunikačních pravidel kolektivu Tvořivost a základy spolupráce Schopnost spolupráce – radost ze společné činnosti a výsledku, základní pravidla spolupráce Prosociální chování – přátelství, darování, ochota dělit se, služba Základy asertivního chování Iniciativa – hledání možnosti, jak vycházet s jinými lidmi ve třídě, mezi vrstevníky
MÍSTO, KDE ŽIJEME	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Orientuje se ve škole. Dbá na bezpečnost. Dodržuje režim v hodině, o přestávce. Popíše místo bydliště. Seznamuje se s možným nebezpečím v nejbližším okolí.	Názvy prostor, předmětů, pomůcek Pojmy: učitel, žák, sborovna... Pravolevá orientace v prostoru, v rovině Poznávání okolí školy Bezpečný pohyb na ulici Riziková místa a situace v okolí školy a bydliště Dopravní výchova Základní pravidla – pozdravení, oslovení, příprava pomůcek, hygiena Adresa
LIDÉ KOLEM NÁS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Vyjádří vlastními slovy vztahy v rodině, ve škole. Uvede příklady práce lidí a způsoby odpočinku. Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům.	Vztahy v rodině – poslušnost, úcta, pomoc mladším a starším členům rodiny, důvěra mezi členy rodiny, práva, povinnosti, postavení dítěte v rodině, širší příbuzenské vztahy a mezigenerační vztahy Osobní bezpečí (prostředí domova, komunikace s cizími lidmi, způsoby odmítnutí, bezpečné chování při komunikaci s cizími lidmi) Vztahy ve škole (vztahy k autoritám, ke spolužákům) – ohleduplnost, etické zásady, předcházení konfliktům Druhy zaměstnání Domácí práce

	Vhodné trávení volného času
LIDÉ A ČAS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Člení čas do celků. Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě. 	Denní režim Den, části dne Dny v týdnu Církevní a státní svátky Roční období
ROZMANITOST PŘÍRODY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Pozoruje a popíše proměny přírody v jednotlivých ročních obdobích. 	Člověk správce stvoření Počasí, rostlinstvo, živočichové Práce na zahradě; ovoce, zelenina Nakládání s odpadem
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Pečuje o své zdraví a hygienu. Využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času. V případě úrazu přivolá pomoc. Seznamuje se se základními pravidly silničního provozu. 	Vnější stavba těla (základní jednoduché pojmy), životní potřeby Péče o zdraví, hygiena Zdravá výživa (školní svačiny) Vhodná a nevhodná místa pro hru Nemoc, úraz, první pomoc, důležitá telefonní čísla
pokrytí průřezových témat	
<p><u>OSV: Rozvoj poznávacích schopností:</u> kognitivní činnosti, didaktické hry</p> <p><u>OSV: Seberegulace, sebeorganizace:</u> skupinové, párové, individuální činnosti</p> <p><u>EV: Vztah člověka k prostředí:</u> tematické vycházky zaměřené na pozorování a poznávání životního prostředí, výuka – poznávání životního prostředí a dějů v přírodě</p> <p><u>VDO: Občanská společnost, škola:</u> rozvoj a upevňování školních návyků a dovedností, seznámení s prostředím školy</p> <p><u>VDO: Principy demokracie:</u> formulace třídních pravidel</p> <p><u>MKV: Lidské vztahy – škola, třída:</u> činnosti zaměřené na poznávání lidí v našem okolí</p> <p>rozhovor, vysvětlování, skupinové formy práce</p>	

2. ROČNÍK – DOTACE: 2+1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Podílí se na vytváření společenství třídy prostřednictvím dodržování jasných a splnitelných pravidel. 	Základní komunikační dovednosti Komunikace při vytváření výchovného kolektivu – vytváření základních komunikačních pravidel kolektivu

	Tvořivost a základy spolupráce Schopnost spolupráce – radost ze společné činnosti a výsledku, základní pravidla spolupráce Prosociální chování – přátelství, darování, ochota dělit se, služba Základy asertivního chování Iniciativa – hledání možnosti, jak vycházet s jinými lidmi ve třídě, mezi vrstevníky
MÍSTO, KDE ŽIJEME	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Orientuje se ve škole. • Dodržuje režim v hodině, o přestávce. • Dbá na bezpečnost. • Popíše místo bydliště. • Rozliší možná nebezpečí v okolí bydliště a školy.	Bezpečnost a chování ve vyučování, o přestávce Poznávání okolí školy Dopravní výchova Riziková místa a situace Důležitá telefonní čísla Adresa, popis okolí bydliště Členění domu, bytu
LIDÉ KOLEM NÁS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Orientuje se ve vztazích v rodině, ve škole, ve společnosti a k Bohu. • Uvede příklady práce lidí a způsoby odpočinku. • Přijímá s porozuměním lidi, kteří ho obklopují. • Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům. • Odmítá komunikaci, která mu je nepříjemná, odmítá „tělesné kontakty“, které jsou mu nepříjemné.	Boží plán pro život člověka Rodina, hlavní a vedlejší vztahy, práva a povinnosti, rodinné události Nebezpečí elektronické komunikace – bezpečný internet Vztahy ve škole – k autoritám, vrstevníkům – rizikové chování, předcházení konfliktům Druhy zaměstnání, řemesla Domácí práce, práce na zahradě, vhodné trávení volného času
LIDÉ A ČAS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Člení čas do celků. • Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě. • Rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti.	Minulost, současnost, budoucnost Školní a kalendářní rok Roční období, měsíce Církevní a státní svátky
ROZMANITOST PŘÍRODY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Pozoruje a popisuje proměny přírody	Člověk správce stvoření

<p>v jednotlivých ročních obdobích.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popíše přírodu ve svém okolí. • Rozliší domácí, hospodářská a volně žijící zvířata. • Správně nakládá s odpadem. 	<p>Počasí, rostlinstvo, živočichové Práce na zahradě a na poli; ovoce, zelenina, zemědělské plodiny Zvířata hospodářská, volně žijící Přírodní společenství – na louce, na poli, v lese, u vody Rizika v přírodě, respektování pokynů Nakládání s odpadem</p>
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Uplatňuje základy hygieny, režimové a zdravotní návyky. • Dodržuje bezpečné chování. • Využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času. • Uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu. • Přivolá pomoc v případě úrazu. 	<p>Vnější stavba lidského těla, základní jednoduché pojmy z vnitřní stavby těla Péče o zdraví Vrozené biologické rozdíly mezi lidmi (věk, pohlaví, výška, barva pleti, vlasů, očí) Hygiena; prací, mycí, čisticí prostředky Zdravá výživa Bezpečnost při hře a práci Nemoc, úraz, první pomoc, důležitá telefonní čísla Předcházení rizikovým situacím v dopravě – správné přecházení</p>
pokrytí průřezových témat	
<p><u>OSV: Rozvoj schopností poznávání:</u> pracovní listy k rozvíjení zrakového vnímání, schopnosti soustředění, didaktické hry pro rozvoj poznávání, zapamatování</p> <p><u>OSV: Komunikace:</u> tvoření otázek a odpovědí, komunikace v různých situacích (pozdrav, sdělení, prosba, omluva...), modlitba jako rozhovor s Bohem</p> <p><u>OSV: Kooperace a kompetice:</u> práce ve skupinách – spolupráce, přijetí dané úlohy v týmu</p> <p><u>OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti:</u> modelové situace, sledování řešení problémů, hledání vhodnějších způsobů (rozhovor, dramatizace)</p> <p><u>EV: Ekosystémy:</u> výuka (témata V lese, U vody, Na louce a Na poli)</p> <p><u>VDO: Občanská společnost a škola:</u> téma Jsem školák – dodržování pravidel, povinností, zodpovědnost ve výuce</p> <p><u>VDO: Principy demokracie:</u> hlasování jako demokratický způsob rozhodování (podřízení menšiny většině) ve vhodných příležitostech</p> <p><u>MKV: Lidské vztahy – škola, třída:</u> činnosti zaměřené na poznávání lidí v našem okolí, rozhovor, vysvětlování, skupinové formy práce</p> <p><u>MEDV: Fungování a vliv médií ve společnosti:</u> rodina – role filmu a televize v životě rodiny</p>	

3. ROČNÍK – DOTACE: 2, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Podílí se na vytváření společenství třídy prostřednictvím dodržování 	<p>Základní komunikační dovednosti Komunikace při vytváření výchovného</p>

jasných a splnitelných pravidel.	kolektivu – vytváření základních komunikačních pravidel kolektivu Tvořivost a základy spolupráce Schopnost spolupráce – radost ze společné činnosti a výsledku, základní pravidla spolupráce Prosociální chování – přátelství, darování, ochota dělit se, služba Základy asertivního chování Iniciativa – hledání možnosti, jak vycházet s jinými lidmi ve třídě, mezi vrstevníky
MÍSTO, KDE ŽIJEME	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Rozumí významu domova (u Boha, na zemi). Bezpečně se orientuje v okolí bydliště a školy, rozliší možná nebezpečí. Vypráví o své obci. Vysvětlí pojem občan ČR. Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy a cestu na určené místo. 	Vztah k Bohu, k lidem (blízkým, cizím) Dopravní výchova – členění dopravních značek, druhy dopravy Jednoduchý plán bydliště Rizika v okolí bydliště a školy Orientace, světové strany Krajina v okolí domova, typy krajiny Naše vlast – poloha ČR, sousední státy, státní symboly, hlavní město, pamětihodnosti, armáda ČR, prvotní seznámení s historií
LIDÉ KOLEM NÁS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Orientuje se ve vztazích v rodině, ve škole, ve společnosti a k Bohu. Uvede příklady práce lidí a způsoby odpočinku. Přijímá s porozuměním lidi, kteří ho obklopují. Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům. 	Postavení jedince v rodině (práva a povinnosti, společné činnosti) Funkce rodiny, významné události v rodině Soužití lidí – pravidla slušného chování, mezilidské vztahy, komunikace, rizikové situace, principy demokracie, pomoc nemocným, sociálně slabým, Nácvik chování v rizikových situacích (bezpečí doma, ve škole a v okolí) Pochopení kulturních odlišností spolužáků z národnostních menšin Lidská činnost a tvořivost Profese Výroba věcí, obchod, význam peněz
LIDÉ A ČAS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Člení čas do celků. Rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Pojmenuje některé rodáky, kulturní či 	Určování času – hodiny Jednotky času Určení dne, data Minulost a současnost v našem životě –

<p>historické památky, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.	<p>proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny</p> <p>Významné osobnosti, kulturní a historické památky v místě, kde žijeme</p> <p>Pověsti a báje vztahující se k místu, kde žijeme</p>
ROZMANITOST PŘÍRODY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Rozlišuje živou a neživou přírodu. • Chápe příčiny vybraných přírodních dějů a zákonitostí. • Rozumí základním principům ochrany přírody.	<p>Látky a jejich vlastnosti</p> <p>Lidské výrobky</p> <p>Slunce a Země</p> <p>Rostliny</p> <p>Houby</p> <p>Živočichové</p> <p>Koloběh vody v přírodě</p> <p>Skupenství látek</p> <p>Ochrana přírody</p> <p>Ohrožené druhy rostlin a živočichů</p>
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Rozumí významu svého života na Zemi. • Určuje části lidského těla. • Orientuje se ve funkci vnitřních orgánů. • Pojmenuje a popíše etapy lidského života. • Uplatňuje základy hygieny, režimové a zdravotní návyky. • Dodržuje bezpečné chování. • Uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných. • Rozpozná nebezpečí různého charakteru, v případě potřeby požádá o pomoc. • Ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek. • Poskytne jednoduchou první pomoc. • Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech.	<p>Člověk je Boží stvoření</p> <p>Lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy</p> <p>Růst a vývoj člověka, změny v průběhu života</p> <p>Hygiena</p> <p>Nemoci přenosné a neprenosné, prevence</p> <p>Zdravá výživa, pitný režim</p> <p>Zdravý životní styl</p> <p>Číslo tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku</p> <p>Dopravní výchova</p> <p>První pomoc při drobných poraněních</p> <p>Respektování pokynů při mimořádných situacích a událostech</p>

pokrytí průřezových témat

<p><u>OSV: Rozvoj schopností poznávání:</u> smyslová cvičení, sebekontrola</p> <p><u>OSV: Komunikace:</u> diskuze, skupinové práce</p> <p><u>OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti:</u> skupinová práce, hodnocení vlastních prací</p> <p><u>OSV: Sebepoznávání, sebepojetí:</u> etapy vývoje člověka (výuka)</p> <p><u>VDO: Občanská společnost a škola:</u> dodržování školního řádu i třídních pravidel, výuka – seznámení s demokratickým státním zřízením</p> <p><u>EV: Základní podmínky života:</u> výuka – životní prostředí</p> <p><u>EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí:</u> výuka – člověk a životní prostředí</p> <p><u>MKV: Lidské vztahy – škola, třída:</u> skupinové formy práce</p>
--

1.2 Vlastivěda

I. OBSAHOVÉ VYMEZENÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Vzdělávací obor Vlastivěda obsahově patří do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět na základě RVP ZV. Bezprostředně navazuje na vzdělávací obor Prvouka.

Předmět vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, společnosti, vlasti, kultury a historie. Je členěn do tří tematických okruhů - Místo, kde žijeme, Lidé kolem nás, Lidé a čas.

Tematický okruh Místo, kde žijeme si klade za cíl probudit v žácích kladný vztah ke svému bydlišti, okolí, regionu, zemi. V tematickém okruhu Lidé kolem nás si žáci osvojují základy vhodného chování mezi lidmi a základní principy soužití v demokratické společnosti. V tematickém okruhu Lidé a čas žáci poznávají život v minulosti a porovnávají jej se současností.

II. ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Předmět je koncipován pouze pro 2. období 1. stupně základního vzdělávání. Výuka probíhá ve vyučovacích hodinách o délce 45 min.

III. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Uvádíme zásadní výchovné a vzdělávací postupy, které směřují k utváření těchto klíčových kompetencí:

KOMPETENCE K UČENÍ:

Vedeme žáky ke čtení s porozuměním, rozvíjíme u nich čtenářské dovednosti, učíme je vyhledávat informace v mapách a encyklopediích.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ:

Vedeme žáky k orientaci v mapách, k pochopení rozdílů mezi současným a minulým způsobem života společnosti. V 5. ročníku děti zpracovávají referáty na dané téma. Do vyučování zařazujeme projekty.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ:

Vedeme žáky k vzájemné komunikaci, k naslouchání druhým a prezentaci vlastního názoru. Využíváme práci ve skupinách.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ:

Vedeme žáky k respektování daných pravidel, podporujeme vzájemnou pomoc při učení a spolupráci.

KOMPETENCE OBČANSKÉ:

Pomáháme dětem utvářet si vztah k našemu i cizímu kulturnímu a historickému dědictví, k naší zemi a jejím přírodním krásám. Vedeme děti k zodpovědnému plnění zadaných úkolů.

IV. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Do obsahu vyučovacího předmětu Vlastivěda jsou integrovány následující tematické okruhy průřezových témat:

1. STUPEŇ

Osobní a sociální výchova

Komunikace: řešení konfliktů, prosba, omluva, pravidla dialogu

Regulace vlastního jednání: pravidla slušného chování, desatero, společenské normy (jak se chovat v divadle, v obchodě, na návštěvě...)

Výchova demokratického občana

Principy demokracie jako formy vlády: spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Evropa a svět nás zajímá: zážitky a zkušenosti z vlastních cest po Evropě, naši sousedé v Evropě

Objevujeme Evropu a svět: výuka – evropské země, Evropa a svět

Environmentální výchova

Lidské aktivity a problémy životního prostředí: ochrana přírody

Multikulturní výchova

Lidské vztahy: odlišnost lidí, vzájemná rovnost, besedy

4. ROČNÍK – DOTACE: 2, POVINNÝ

MÍSTO, KDE ŽIJEME	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Orientuje se v mapě, rozliší typy map, určí světové strany, orientuje se v přírodě. Seznamuje se se svou vlastí, popisuje státní zřízení, zná symboly našeho státu. Popíše polohu své obce v republice, význačné objekty v obci, okolní krajinu obce. Rozlišuje regiony České republiky (přírodní poměry, osídlení, regionální specifika) – vyhledává v mapě. Předává zážitky z cest po České republice.	<p>Mapy – typy map, orientace v mapě, vysvětlivky, světové strany</p> <p>Naše vlast – státní zřízení, státní správa, státní symboly, principy demokracie, politické strany, armáda ČR</p> <p>Liberec a okolí – minulost a současnost obce, význačné budovy, regionální památky, doprava</p> <p>Praha a vybrané regiony ČR (regionální zvláštnosti přírody, hospodářství, surovinové zdroje)</p>

LIDÉ A ČAS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Vysvětlí význam kulturních památek. Pracuje s časovými údaji, chápe dějiny jako časový sled událostí. Vypráví o vybraných hlavních událostech minulosti na našem území, porovnává minulý a současný způsob života lidí. Využívá informační zdroje (knihovna, muzeum, galerie, encyklopedie). Chápe význam státních svátků. 	<p>Orientace v čase – dějiny jako sled událostí, kalendáře, letopočet</p> <p>Současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života</p> <p>Péče o památky, jejich význam, lidé a obory zkoumající minulost</p> <p>Státní svátky a významné dny</p> <p>Církevní (křesťanské) svátky</p>
LIDÉ KOLEM NÁS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Vyhodnocuje základní situace ve vztazích mezi lidmi, uplatňuje pravidla slušného chování. Prezentuje své názory, obhajuje je, spolupracuje v týmu, respektuje rozdíly mezi jednotlivci. Rozpoznává společensky neadekvátní chování a odmítá je. Používá peníze: odhaduje cenu nákupu, kontroluje vrácené peníze, chápe nutnost spořit a nedělat dluhy. Orientuje se v základních problémech společnosti a životního prostředí. 	<p>Chování lidí</p> <p>Mezilidské vztahy – vztahy v rodině, ve škole, mezi chlapci a dívkami</p> <p>Práva a povinnosti žáků školy, pravidla slušného chování, Desatero – Boží zákony pro soužití lidí</p> <p>Komunikace, řešení konfliktů, ohleduplnost, principy demokratického rozhodování</p> <p>Vlastnosti lidí, rozdíly mezi lidmi, pomoc nemocným, sociálně slabým, církve, zájmové spolky</p> <p>Základní globální problémy (sociální, konzumní společnost, nesnášenlivost mezi lidmi, životní prostředí)</p> <p>Vlastnictví – rozpočet – příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní způsoby placení, banky – úspory a půjčky, služby, obchod, firmy</p> <p>Kultura</p>
pokrytí průřezových témat	
<p><i>OSV: Komunikace:</i> řešení konfliktů, prosba, omluva, pravidla dialogu</p> <p><i>OSV: Seberegulace a sebeorganizace:</i> pravidla slušného chování, desatero, společenské normy (jak se chovat v divadle, v obchodě, na návštěvě...)</p> <p><i>VDO: Formy participace občanů v politickém životě:</i> princip demokratických voleb na příkladu třídních voleb, státní zřízení, státní správa</p>	

5. ROČNÍK – DOTACE: 1, POVINNÝ

MÍSTO, KDE ŽIJEME	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Vyhledává jednoduché údaje na mapách Evropy a světa. Předává zážitky z cest. 	<p>Evropa a svět - evropské státy, kontinenty, cestování, EU</p> <p>Práce s tematickými mapami</p>
LIDÉ KOLEM NÁS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Rozlišuje základní formy vlastnictví. Rozpoznává jednání, které porušuje základní lidská práva nebo demokratické principy. 	<p>Vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné; hmotný a nehmotný majetek včetně nároku na reklamaci</p> <p>Právo a spravedlnost (základní lidská práva a práva dítěte, protiprávní jednání a korupce</p> <p>právní ochrana občanů, majetku, hodnot), principy demokracie</p> <p>Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení</p>
LIDÉ A ČAS	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Pracuje s časovými údaji, chápe dějiny jako časový sled událostí. Využívá informační zdroje (knihovna, muzeum, galerie, encyklopedie). Orientuje se v hlavních událostech minulosti na našem území, porovnává minulý a současný způsob života lidí. Chápe význam státních svátků. 	<p>Současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života</p> <p>Státní svátky a významné dny</p>
pokrytí průřezových témat	
<p><u>VMEGS: Objevujeme Evropu a svět:</u> výuka – evropské země, Evropa a svět</p> <p><u>VMEGS: Evropa a svět nás zajímá:</u> zážitky a zkušenosti z vlastních cest po Evropě, naši sousedé v Evropě</p> <p><u>VDO: Principy demokracie jako formy vlády:</u> spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka</p> <p><u>MkV: Lidské vztahy:</u> odlišnost lidí, vzájemná rovnost, příležitostné besedy</p>	

1.3 Přírodověda

I. OBSAHOVÉ VYMEZENÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Vzdělávací obor Přírodověda obsahově patří do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět na základě RVP ZV. Bezprostředně navazuje na vzdělávací obor Prvouka.

Předmět vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, přírody, zdraví a dalších témat. Je rozdělen do dvou tematických okruhů: Rozmanitost přírody a Člověk a jeho zdraví.

V tematickém okruhu Rozmanitost přírody žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, rozmanitost a proměnlivost živé a neživé přírody a to, jak působení člověka přírodu ovlivňuje. V tematickém okruhu Člověk a jeho zdraví se žáci seznamují s biologickými a fyziologickými funkcemi člověka, s jeho vývojem od narození do dospělosti, se zdravým stylem života a s bezpečným chováním v různých životních situacích včetně mimořádných událostí. V tomto okruhu je zapracována i sexuální výchova úměrně k věku žáků.

II. ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Předmět je koncipován pro 2. období 1. stupně základního vzdělávání. Výuka probíhá ve vyučovacích hodinách o délce 45 minut. Využíváme audiovizuální pomůcky, u některých témat je zařazena výuka v terénu.

III. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Uvádíme zásadní výchovné a vzdělávací postupy, které směřují k utváření těchto klíčových kompetencí:

KOMPETENCE K UČENÍ:

Vedeme žáky ke čtení s porozuměním, učíme je získávat informace v encyklopediích, atlasech a jiných materiálech.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ:

Vedeme žáky k pochopení propojenosti prvků živé a neživé přírody, principu rovnováhy v přírodě a souvislostí mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka. Do výuky zařazujeme projekty a modelové situace.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ:

Vedeme žáky k vzájemné komunikaci, k naslouchání druhým a prezentaci vlastního názoru, zařazujeme besedy na vybraná témata.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ:

Vedeme žáky k respektování daných pravidel, podporujeme vzájemnou pomoc při učení a spolupráci.

KOMPETENCE OBČANSKÉ:

Vedeme děti k třídění odpadu, pomáháme jim utvářet si vztah k přírodě, podporujeme kladný a zodpovědný vztah k životnímu prostředí.

KOMPETENCE PRACOVNÍ

Při výuce používáme encyklopedie a atlasy, žáci se s nimi učí pracovat, sami vyhledávat informace. Organizujeme výuku v terénu spojenou s danými tématy. V 5. ročníku žáci zpracovávají referáty.

IV. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Do obsahu vyučovacího předmětu Přírodověda jsou integrovány následující tematické okruhy průřezových témat:

1. STUPEŇ

Environmentální výchova

Ekosystémy: učivo les a louky, pole, potoky a rybníky, zahrady a sady, tropický deštný les (druhovita rozmanitost, význam, ohrožení), moře, druhová odlišnost, význam

Lidské aktivity a problémy životního prostředí: odpady a hospodaření s nimi, ochrana přírody

Vztah člověka k prostředí: prostředí a zdraví (vztah zdraví člověka a prostředí, ochrana zdraví)

Základní podmínky života: přírodní zdroje (zdroje surovin a energie, jejich vyčerpatelnost a nutnost hospodařit s nimi)

4. ROČNÍK – DOTACE: 1, POVINNÝ

ROZMANITOST PŘÍRODY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Popisuje způsob života vybraných organismů, jejich přizpůsobení prostředí. Provede jednoduchý pokus, měření. Chápe propojenost prvků živé a neživé přírody. Rozumí nutnosti chránit přírodu. 	<p>Rostliny, živočichové, houby – vybraní zástupci našich společenstev – (způsob života, potřeby, projevy, stavba těla, význam...)</p> <p>Měření veličin (hmotnost, objem, teplota, čas)</p> <p>s praktickým využíváním základních jednotek</p> <p>Voda – výskyt, vlastnosti a formy vody, oběh vody v přírodě, význam</p> <p>Vzduch – vlastnosti, složení, proudění vzduchu, význam pro život</p> <p>Horniny a nerosty, půda – některé hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětvávání, vznik půdy a její význam</p> <p>Ochrana přírody, likvidace odpadů</p>
pokrytí průřezových témat	
<p><u>EV: Základní podmínky života:</u> voda, vzduch, půda; přírodní zdroje (zdroje surovin, jejich vyčerpatelnost a nutnost hospodařit s nimi)</p> <p><u>EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí:</u> odpady a hospodaření s nimi, ochrana přírody</p>	

5. ROČNÍK – DOTACE: 2, POVINNÝ

ROZMANITOST PŘÍRODY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Rozlišuje základní společenstva v přírodě. Chápe princip rovnováhy v přírodě. Třídí organismy do skupin, využívá atlasy a encyklopedie. Vysvětlí důsledky pohybu Země ve vesmíru. Popisuje rozmanitost podmínek života na zemi a rozmanitost organismů v odlišných přírodních podmínkách. Popíše přírodní jevy způsobující mimořádné události a ochranu před nimi (včetně rizik v přírodě spojených s ročními obdobími a sezónními činnostmi). Hodnotí činnost člověka v přírodě. 	<p>Základní společenstva naší přírody (lesy, rybníky a potoky, zahrady a sady, pole)</p> <p>Vztahy mezi organismy, rovnováha v přírodě</p> <p>Rostliny, živočichové, houby – vybraní zástupci našich společenstev (způsob života, potřeby, projevy, stavba těla, význam...)</p> <p>Třídění organismů</p> <p>Vesmír a Země (sluneční soustava, den a noc, roční období)</p> <p>Rozmanitost podmínek života na Zemi</p> <p>Počasí, podnebí</p> <p>Podnebné pásy</p> <p>Přírodní jevy způsobující mimořádné události</p> <p>Chování člověka k přírodě</p> <p>Ochrana přírody, odpovědnost lidí</p>
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Popíše základní prvky vnější i vnitřní stavby těla, funkce orgánových soustav. Rozlišuje jednotlivé etapy lidského života. Chová se ohleduplně a vhodně k druhému pohlaví. Přistupuje zodpovědně ke zdraví vlastnímu i druhých. Ošetří drobná poranění. Rozpozná život ohrožující zranění, zajistí lékařskou pomoc. Správně vyhodnocuje dopravní situace (jako chodec i jako cyklista). Rozpozná nebezpečí sociálně – patologických jevů a dokáže je odmítnout. Uplatňuje správné způsoby chování v krizových situacích a v kontaktu s neznámými lidmi. 	<p>Základní podmínky života</p> <p>Lidské tělo – základní stavba, funkce jednotlivých orgánových soustav, včetně reprodukce</p> <p>Etapy lidského života (včetně vývoje dítěte před a po narození)</p> <p>Partnerství, manželství a rodičovství, základy sexuální výchovy (vhodné způsoby chování chlapců a dívek)</p> <p>Zdravý životní styl, denní režim (rozvržení času – učení, práce, zábava, odpočinek), aktivní odpočinek</p> <p>Zdravá výživa, způsoby uchovávání potravin, pitný režim</p> <p>Drobné úrazy a poranění, nemoci, ochrana před infekcemi (HIV/AIDS, hepatitida...), prevence, první pomoc</p> <p>Hygiena osobní, intimní i duševní (odpuštění, vztah s Bohem)</p> <p>Návykové látky a jejich odmítání</p> <p>Hrací automaty a PC – závislost, nebezpečí elektronické komunikace</p> <p>Brutalita a násilí v médiích</p> <p>Osobní bezpečí, krizové situace – vhodná a</p>

	nevhodná místa pro hru, označování nebezpečných látek, dopravní značky, bezpečné chování v silničním provozu (+ bezpečnostní prvky), chování v dopravních prostředcích Šikana, týrání, zneužívání, Přivolání pomoci v případě ohrožení – služby odborné pomoci – správný způsob, čísla Mimořádné události a ochrana před nimi (varovný signál, evakuace), integrovaný záchranný systém
pokrytí průřezových témat	
<u>EV: Ekosystémy:</u> učivo les, pole, potoky a rybníky; tropický deštný les (druhová rozmanitost, význam, ohrožení), moře, druhová odlišnost, význam	
<u>EV: Vztah člověka k prostředí:</u> prostředí a zdraví, ochrana zdraví	
<u>MEDV: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení:</u> pěstování kritického přístupu k reklamě	
<u>MEDV: Fungování a vliv médií ve společnosti:</u> vliv médií na každodenní život	

2 Člověk a společnost

2.1 Dějepis

I. OBSAHOVÉ VYMEZENÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Vzdělávací obor Dějepis obsahově patří do vzdělávací oblasti Člověk a společnost na základě RVP ZV.

Ve výuce dějepisu se žáci seznamují s hlavními obdobími historie lidstva od pravěku, starověku, středověku přes novověk až po současnost.

Cílem výuky je seznámit žáky s hlavními dějinnými událostmi a jejich důsledky, tehdejšími společenským uspořádáním, životem a myšlením lidí, důležitými postavami dějin nebo s historickými morálními dilematy, pohledy na minulé události a hodnocením minulosti.

Podstatnou součástí výuky je přiblížení dějin našeho státu v kontextu s evropským a světovým vývojem. Žáci se učí využívat poznatky z jiných zdrojů (např. z četby historických knih, z multimediálních pramenů a zdrojů, z terénní výuky). Nedílnou součástí výuky je snaha probudit u žáků zájem o zkoumání historie.

II. ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Předmět je vyučován v každém ročníku 2. stupně. Výuka probíhá ve vyučovacích hodinách o délce 45 minut, také je obohacena o exkurze, tematické výstavy a jiné programy (terénní výuka).

III. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Uvádíme zásadní výchovné a vzdělávací postupy, které směřují k utváření těchto klíčových kompetencí:

KOMPETENCE K UČENÍ

Rozvíjíme u žáků čtenářské dovednosti, konkrétně porozumění dějepisnému textu, vyhledávání důležitých informací a práce s nimi, orientace v dějepisné mapě. Umožňujeme žákům práci s obrazovým materiálem, odbornou literaturou, PC. S veškerými poznatky žáci operují tak, aby je pochopili a kriticky posuzovali.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Vedeme žáky k pochopení příčin a důsledků jednotlivých událostí v dějinách. Součástí výuky jsou činnosti, při nichž se žáci učí vyhledávat a zpracovávat informace na dané téma. Žáci se učí autonomní práci s historickou tematikou. Hledají řešení problémů, ověřují a hodnotí svá rozhodnutí. Jsou vedeni k myšlení v kontextu a souvislostech.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Otázkami rozvíjíme vyjadřovací schopnosti žáků a komunikaci na dané téma. Učíme je prezentovat svůj názor, naslouchat druhým, argumentovat formulovanými myšlenkami a obhajovat svůj názor (referáty, diskuse).

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Všichni jsou zúčastněni práce ve skupinách a vzájemným interakcím. Učí se jednat s úctou i ke spolužákům s jiným názorem. Do výuky vkládáme biblické a morální principy a témata, která napomáhají formovat charakter žáků. Ukazujeme na příkladech dobrého a špatného jednání lidí v historii na možnost se z tohoto jednání poučit.

KOMPETENCE OBČANSKÁ

Žáky vedeme k respektu druhým, i přes názorovou diverzitu. Skrze různé analogie pracujeme s vědomím existence společenských norem a zákonných principů. Pomáháme dětem utvářet si vztah k našemu i cizímu kulturnímu a historickému dědictví (vztah k uměleckým dílům, památkám, kultuře. Vedeme děti k zodpovědnému plnění zadaných úkolů a aktivnímu zapojení.

KOMPETENCE PRACOVNÍ

Učíme žáky samostatně pracovat s různými informačními zdroji a prameny, vyhodnocovat tato data a třídit je. Vedeme je k samostatné práci s mapou a časovou osou. Utváří si zásady pro práci a přemýšlení o minulosti a aktivně využívají nabyté poznatky.

IV. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Do obsahu vyučovacího předmětu Dějepis jsou integrovány následující tematické okruhy průřezových témat:

Osobnostní a sociální výchova

Mezilidské vztahy: Empatie a pohled na svět očima druhého, respektování

Hodnoty, postoje, praktická etika: Analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí

Výchova demokratického občana

Občan, občanská společnost a stát: Občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování: Demokracie jako protiva diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam ústavy jako základního zákona země)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Evropa a svět nás zajímá: Rodinné příběhy, místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; zvyky a tradice národů Evropy

Jsme Evropané: Klíčové mezníky evropské historie, kořeny a zdroje evropské civilizace, co Evropu spojuje a co ji rozděluje, křesťanství, evropská integrace

Multikulturní výchova

Kulturní difference: Poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy);

Lidské vztahy: Vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace);

Etnický původ: Rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku

Environmentální výchova

Lidské aktivity a problémy životního prostředí: Změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy)

Mediální výchova

Vnímání autora mediálních sdělení: identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu; fungování a vliv médií ve společnosti – organizace a postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování; vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy; role médií v každodenním životě jednotlivce; role médií v politickém životě; vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti); role médií v politických změnách

6. ROČNÍK – DOTACE: 2, POVINNÝ

ČLOVĚK V DĚJINÁCH	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Rozumí důležitosti zkoumání dějin a umí uvést příklady jejich neporozumění, překroucení či zneužití. Vyjmenuje příklady zdrojů informací o historii a zná, kde takové zdroje a prameny nalezneme. Orientuje se na časové ose a pracuje s historickou mapou 	<p>Význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách, historické prameny a práce s nimi</p> <p>Historický čas a prostor</p> <p>Přemýšlení o dějinách a minulosti, historická paměť</p>
POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Zná základní poznatky o počátcích člověka a jeho životním stylu 	<p>Člověk a lidská společnost v pravěku</p> <p>Neolitická revoluce a přechod k usedlému</p>

<ul style="list-style-type: none"> Rozumí podstatě a významu neolitické revoluce pro člověka	způsobu života
NEJSTARŠÍ CIVILIZACE, KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Lokalizuje první civilizace a státní útvary na základě přírodních faktorů Definuje předpoklady pro vznik prvních států, porovnává je s pravěkým obdobím a charakterizuje jejich systém Uvede příklady prvních civilizací a jejich dědictví Vysvětlí přínos a vliv antické kultury, dokáže rozpoznat její základní prvky a uvede její nejdůležitější představitele. Porovnává politické a sociální systémy řeckých polis Rozumí pojmu demokracie Diskutuje o starověkých společenských uspořádání (hierarchie, otroctví,...) a kritizuje jejich nastavení Interpretuje důležité události v dějinách starověkého Říma Rozumí počátkům křesťanství, jeho návaznosti na judaismus a významu pro následující generace lidstva. Vyjmenuje některé důležité postavy v biblických dějinách a poselství jejich příběhů. Popíše základní rysy neantických kultur v Evropě a jejich stýkání s římskou říší	Nejstarší starověké civilizace a jejich kulturní odkaz Biblické dějiny Antické Řecko a Řím Vliv antického Řecka a Říma Střední Evropa a její styky s antickým středomořím Sociální systémy starověkých civilizací
KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Vysvětlí změnu evropské situace, která nastala s příchodem nových etnik a šířením christianizace. Komparuje následující tři kultury: západoevropská, byzantská, islámská. Zná genezi islámského náboženství Kategorizuje evropskou situaci dle kulturního zaměření a definuje příčiny rozkolu východní a západní části Evropy Chápe postavení Velkomoravské říše a	Nový etnický obraz Evropy a christianizace Utváření státu ve východoevropském a západoevropském okruhu a jejich specifický vývoj Islám a islámské říše ovlivňující Evropu (Arabové) Porovnání evropských kultur Církevní vývoj a vliv na ostatní složky života Zápas církve a světské moci (i v rámci církve) Velká Morava a český stát, jejich vnitřní vývoj a postavení v Evropě

<p>prvotního českého státu v kontextu středověké Evropy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Objasní postavení vrstev středověké společnosti a feudální systém. • Uvádí souvislosti mezi nájezdy do Evropy a dějinnými událostmi ve středověké Evropě • Rozumí příčinám vzniku Svaté říše římské a její dominanci • Zná středověký církevní vývoj, křesťanské myšlení tehdejších lidí a chápe jeho prolínání a střety se světskou mocí (spor o investituru, křížové výpravy, papežské schizma,...), včetně odklonu od původního záměru • identifikuje předpoklady pro vznik západo a jihoevropských států, formuluje jejich rozdíly 	<p>Struktura středověké společnosti, funkce jednotlivých vrstev Středověké nájezdy do Evropy</p>
pokrytí průřezových témat	
<p><u>VMEGS: Jsme Evropané:</u> Klíčové mezníky evropské historie, kořeny a zdroje evropské civilizace, co Evropu spojuje a co ji rozděluje, křesťanství, evropská integrace</p> <p><u>VMEGS: Evropa a svět nás zajímá:</u> Rodinné příběhy, místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; zvyky a tradice národů Evropy</p>	

7. ROČNÍK – DOTACE: 2, POVINNÝ

KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Popíše a rozumí změnám evropské společnosti jako důsledku odklonu církve od jejího původního záměru (konflikty mezi světskou a církevní mocí, zneužívání církevní moci). • rozpoznává románskou a gotickou kulturu a uvede příklady. • Objasní vnitřní vývoj českého státu v kontextu středověké Evropy. • Určuje důležité události v západní Evropě vedoucí k proměně mocenského postavení • Porovnává proměnu moci islámských států a jejich interakce s Evropou • Vysvětluje vzestup českého knížectví na království v evropském kontextu a 	<p>Utváření státu ve východoevropském a západoevropském okruhu a jejich specifický vývoj Křesťanství, papežství, císařství Islám a islámské říše ovlivňující Evropu (Arabové, Turci) Struktura středověké společnosti, funkce jednotlivých vrstev Kultura středověké společnosti – románské a gotické umění a vzdělanost Postavení českého státu v průběhu staletí a jeho vnitřní vývoj Sociální realita středověku</p>

<p>uvádí příklady interakce se Svatou říší římskou a dalšími mocenskými sousedy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posuzuje vlády lucemburských panovníků v českých zemích a jejich dopad • Formuluje příčiny a důsledky husitského hnutí, zdůvodňuje své názory na husitství a lucemburskou dynastii • Popíše politicko-náboženský vývoj českých zemí v kontextu Evropy do konce vlády Jagellonců • Zná uspořádání tehdejší společnosti a rozumí vztahům mezi nimi (osídlení, stavy, vzdělání,...)	
OBJEVY A DOBÝVÁNÍ, POČÁTKY NOVÉ DOBY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Identifikuje přelomové události a procesy konce středověku a počátku novověku – zhodnotí jejich důsledky (zámořské objevy, zdokonalení knihtisku,...) • Vysvětlí vliv renesance na reformaci a charakterizuje renesanci • Popíše reformaci a posoudí její důsledky • Definuje situaci Evropy rozdělenou náboženskými a politickými spory. • Zná východoevropský vývoj a jeho důsledky pro střední Evropu • Zhodnotí postavení českého státu uvnitř habsburské monarchie před i po třicetileté válce. • Analyzuje příčiny třicetileté války a její důsledky se zaměřením na české země i Evropu, náboženského rozdělení Evropy. • Rozpozná základní znaky kulturních stylů vycházejících ze způsobu života tehdejší společnosti. • Chápe politickoekonomické proměny západních států jako předzvěst přicházející modernizace (absolutismus, parlamentarismus, zámořský obchod, mezinárodní	<p>Renesance a humanismus, reformace a jejich šíření Evropou Zámořské objevy a počátky dobývání světa Vliv reformace na politickou situaci Evropy Vliv událostí ve východní Evropě na střední Evropu Třicetiletá válka Český stát a velmoci v 15. až 18. století Barokní kultura Politické zřízení: absolutismus, parlamentarismus</p>

vztahy)	
MODERNIZACE SPOLEČNOSTI	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Vysvětlí význam osvícenství pro následný historický vývoj Rozumí motivacím v jednání evropských mocností 18. století 	<p>Osvícenství Vznik USA</p>
pokrytí průřezových témat	
<p><u>VMEGS: Jsme Evropané:</u> Klíčové mezníky evropské historie, kořeny a zdroje evropské civilizace, co Evropu spojuje a co ji rozděluje, křesťanství, evropská integrace</p> <p><u>MKV: Lidské vztahy:</u> Vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžitá stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace)</p> <p><u>VMEGS: Evropa a svět nás zajímá:</u> Rodinné příběhy, místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; zvyky a tradice národů Evropy</p>	

8. ROČNÍK – DOTACE: 2, POVINNÝ

MODERNIZACE SPOLEČNOSTI	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Zhodnotí důsledky průmyslové revoluce Chápe a porovnává utváření národních identit v Evropě a jejich střetávání na politickém a sociálním poli Posoudí dopady francouzské revoluce jako výraz nespokojenosti lidí se společenským zřízením a napoleonských válek pro uspořádání Evropy-a porovná s americkou revolucí Charakterizuje vývoj českého národa pod vlivem národních hnutí evropských zemí. Porovná evropské revoluce a v jejich světle popíše stavy jednotlivých skupin společnosti a jejich požadavky. Orientuje se v základních politických prouděch 19. století a hledá příčiny těchto myšlenkových směrů (konzervatismus, liberalismus, demokratismus, socialismus, feminismus, komunismus) analyzuje proces kolonizace a jeho 	<p>Velká francouzská revoluce a napoleonské období a jejich vliv na Evropu a svět</p> <p>Industrializace a její důsledky pro společnost</p> <p>Sociální otázka – demokratizace a emancipace</p> <p>Národní hnutí velkých a malých národů</p> <p>Utváření novodobého českého národa</p> <p>Revoluce 19. století jako prostředek řešení politických, sociálních a národnostních problémů</p> <p>Politické proudy (konzervatismus, liberalismus, socialismus),</p> <p>Demokratizace: ústava, politické strany, občanská práva</p> <p>Kulturní rozrůzněnost doby</p> <p>Konflikty mezi velmocemi</p> <p>Kolonialismus</p>

<p>důsledky</p> <ul style="list-style-type: none"> • spojuje politické a sociální procesy jednotlivých států Evropy a světa s jejich nerovnoměrným vývojem • Zná odraz modernizace v kultuře, myšlení, proměně společnosti a politické situaci před válkou 	
MODERNÍ DOBA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Uspořádává souvislosti československých dějin se světovými pohledem politického, sociálního, hospodářského a kulturního prostředí • Rozpozná slabá místa a rizika demokratických systémů • Analyzuje vliv nacionalismu na událostech 20. století • Shrnuje problematiku antisemitismu a rasismu a pracuje s nimi modelově • Zdůvodní nástup totalitních režimů z celospolečenského i individuálního hlediska jedince, porovnává je a rozumí politickým a sociálním mechanismům těchto režimů 	<p>I. světová válka a její politické, sociální a kulturní důsledky Vznik Československa, jeho hospodářsko-politický vývoj, sociální a národnostní problémy Politický a ekonomický vzestup USA Totalitní systémy – komunismus, fašismus, nacismus – důsledky pro Československo a svět Evropský vývoj demokratických a autoritářských režimů Mezinárodně-politická a hospodářská situace ve 20. a 30. letech Československo, jeho hospodářsko-politický vývoj, sociální a národnostní problémy Totalitní systémy – komunismus v SSSR, fašismus v Itálii, nacismus v Německu – důsledky pro Československo a svět II. světová válka Situace v našich zemích, domácí a zahraniční odboj</p>
pokrytí průřezových témat	
<p>VMEGS: Jsme Evropané: Klíčové mezníky evropské historie, kořeny a zdroje evropské civilizace, co Evropu spojuje a co ji rozděluje, křesťanství, evropská integrace</p> <p>EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí: Změny v krajině (krajinu dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy)</p> <p>MKV: Etnický původ: Rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku</p> <p>MKV: Lidské vztahy: Vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace);</p> <p>VMEGS: Evropa a svět nás zajímá: Rodinné příběhy, místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; zvyky a tradice národů Evropy</p> <p>VDO: Občan, občanská společnost a stát: Občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva</p>	

a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

VDO: Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování: Demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam ústavy jako základního zákona země)

9. ROČNÍK – DOTACE: 1+1; POVINNÝ

MODERNÍ DOBA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Uvědomuje si rizika modernizace ve válečném a autoritářském zneužití Zdůvodní nástup totalitních režimů z celospolečenského i individuálního hlediska jedince, porovnává je a rozumí politickým a sociálním mechanismům těchto režimů Analyzuje vliv nacionalismu na událostech 20. století Diskutuje jednání lidí v 1. pol. 20. stol. během krizových momentů 	<p>Holocaust</p> <p>Politické, mocenské a ekonomické důsledky války</p>
ROZDĚLENÝ A INTEGRUJÍCÍ SE SVĚT	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Rozumí procesu poválečného uspořádání a vzniku bipolárního světa Na příkladech vysvětlí formy střetávání západního a východního bloku Analyzuje proces dekolonizace a roli mocností v něm Načrtává mocenské praktiky nedemokratických režimů Zkoumá politické a hospodářské integrační procesy bipolárního světa – jejich motivace a realizace Popíše důsledky rozpadu bipolárního světa Definuje společenské změny od 60. let minulého století Uvádí příklady globalizace na politicko-sociálních procesech a 	<p>Studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků reprezentovaných supervelmocemi, politické, hospodářské, sociální a ideologické soupeření</p> <p>Vnitřní situace v zemích východního bloku</p> <p>Rozpad bipolárního světa a nové integrační a konfrontační procesy</p> <p>Vývoj Československa od roku 1945 do roku 1989</p> <p>Vznik ČR a její následný vývoj do nového milénia</p> <p>Rozpad koloniálního systému, mimoevropský svět</p> <p>Proměny (post)moderní společnosti</p> <p>Problémy současnosti, jejich minulé analogie a možné budoucí důsledky</p> <p>Věda, technika a vzdělávání jako faktory vývoje</p>

<p>událostech v 90. letech a novém miléniu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hodnotí události posledních desetiletí jako výzvy do budoucna	
Pokrytí průřezových témat	
<p><u>MEDV: Vnímání autora mediálních sdělení:</u> identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu; fungování a vliv médií ve společnosti – organizace a postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování; vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy; role médií v každodenním životě jednotlivce; role médií v politickém životě; vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti); role médií v politických změnách</p> <p><u>EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí:</u> Změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy)</p> <p><u>MKV: Etnický původ:</u> Rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku</p> <p><u>MKV: Lidské vztahy:</u> Vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžitá stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace);</p> <p><u>MKV: Kulturní difference:</u> Poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy);</p> <p><u>VMEGS: Jsme Evropané:</u> Klíčové mezníky evropské historie, kořeny a zdroje evropské civilizace, co Evropu spojuje a co ji rozděluje, křesťanství, evropská integrace</p> <p><u>VMEGS: Evropa a svět nás zajímá:</u> Rodinné příběhy, místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; zvyky a tradice národů Evropy</p> <p><u>VDO: Občan, občanská společnost a stát:</u> Občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciace, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)</p> <p><u>VDO: Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování:</u> Demokracie jako protiva diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam ústavy jako základního zákona země)</p> <p><u>OSV: Mezilidské vztahy:</u> Empatie a pohled na svět očima druhého, respektování</p> <p><u>OSV: Hodnoty, postoje, praktická etika:</u> Analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí</p>	

2.2 Výchova k občanství

I. OBSAHOVÉ VYMEZENÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Vzdělávací obor Výchova k občanství obsahově patří do vzdělávací oblasti Člověk a společnost na základě RVP ZV.

V tomto vzdělávacím oboru se zaměřujeme na orientaci ve společnosti a pochopení základních mezilidských jevů a institucí jako je rodina, obec, stát, společnost a civilizace v jejich vzájemné interakci a vztahu k jednotlivci a Bohu.

Vedeme žáky k realistickému sebepoznání a poznání osobnosti a jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Vymezujeme zdroje morální autority a ukázání jejich aplikace v oblasti práva i každodenních situací. Ukazujeme potřeby morálního zákona a respektu vůči němu, včetně slušného chování a vystupování. Zdůrazňujeme odpovědnost každého jedince za své jednání.

Stimulujeme myšlení žáků směrem k řešení globálních i lokálních problémů na faktickém základě, v duchu zodpovědnosti, tolerance a spravedlnosti skrze týmovou spolupráci. Rozvíjíme proaktivní, zodpovědný a pozitivní postoj k sobě, druhým, společnosti, životnímu prostředí a k Bohu.

Další složkou tohoto vzdělávacího oboru je také vzdělávací obor Etická výchova, zaměřený především na komunikaci, úctu k lidské osobě, identitu a jedinečnost člověka, rozvíjení asertivního chování, na osvojování pozitivních vzorů a aplikaci etických hodnot v rodině, v ekonomické i duchovní oblasti.

Vzdělávací obor Výchova k občanství rozdělujeme na následující učební bloky: Člověk ve společnosti, Člověk jako jedinec, Stát a hospodářství, Stát a právo, Mezinárodní vztahy, globální svět.

II. ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Výuka předmětu probíhá v 45 minutových hodinách. V součinnosti s výukou jsou pořádány přednášky a besedy na témata primární prevence ve spolupráci s lektory obecně prospěšné organizace Maják o.p.s.

III. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Uvádíme zásadní výchovné a vzdělávací postupy, které směřují k utváření těchto klíčových kompetencí:

KOMPETENCE K UČENÍ

V rámci výuky organizujeme soutěže a projekty. Žáky vedeme k práci s texty (porozumění textu, vyhledávání informací, kritická práce s textem a jeho analýza). Při hodinách zapojujeme referáty a v částech výuky převádíme organizaci na samotné žáky.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Žáky vedeme ke skupinové práci za účelem řešení současných aktuálních společenských problémů. Vyzýváme je k tomu, aby využívali informací (tj. internet, tisk, literatura, atd.)

pro řešení společenských problémů. Vedeme je k tomu, aby hledáním těchto řešení rozvíjeli své myšlení.

KOMPETENCE KOMUNIKAČNÍ

Ve výuce dáváme prostor pro diskuse se studenty, brainstorming, použití sokratovského dialogu, využití dramatu, skupinové práce a řešení problémů. Žáci rozvíjejí komunikační schopnosti skrze referáty a výuku organizovanou studenty.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Zapojujeme práci ve skupinách a řešení zadaných problémů. Referáty a samostatné práce používáme k motivaci a k rozvoji osobnosti studenta. Udržujeme atmosféru otevřenosti a pomoci žákům, povzbuzujeme je do dobrovolné práce doma.

KOMPETENCE OBČANSKÉ

Pomocí tematických celků zaměřených na občanskou společnost a angažovanost povzbuzujeme touhu žáků k proaktivnímu a zodpovědnému přístupu ke společnosti. Zařazujeme diskuse s žáky nad aktuálními celospolečenskými otázkami. Organizujeme různé exkurze spojené s danými tematickými celky.

KOMPETENCE PRACOVNÍ

Předáváme všeobecný kulturní a společenský rozhled uplatnitelný ve většině dalších povolání. Vedeme žáky k rozvoji tvůrčích vloh a schopností skrze řešení problémů a skupinové práce. Žákům předáváme základní informace o právních podmínkách různých typů pracovních poměrů. Žáky vedeme k práci s textem, rozvoji kritického myšlení, týmovosti a spolupráci skrze skupinové práce.

IV. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Do obsahu vyučovacího předmětu Výchova k občanství jsou integrovány následující tematické okruhy průřezových témat:

2. STUPEŇ

Osobní a sociální výchova

Rozvoj schopností poznávání: cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovedností pro učení a studium

Sebepoznání a sebepojetí: moje učení; organizace vlastního času, plánování učení a studia, já jako zdroj informací o sobě; druzí jako zdroj informací o mě; moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); zdravé a vyrovnané sebepojetí

Seberegulace a sebeorganizace: sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle; stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení

Psychohygienu: dobrá organizace času, dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému

Mezilidské vztahy: lidská práva jako regulativ vztahů

Poznávání lidí: vzájemné poznávání ve skupině/třídě

Komunikace: dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace; pravda, lež a předstírání v komunikaci, řeč těla; cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování);

Kooperace a kompetice: rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní myšlenky, pozitivní myšlení apod.); rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, skupiny podřízení se, vedení a organizování práce)

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy v mezilidských vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku, předmět, problémy v seberegulaci

Hodnoty, postoje, praktická etika: analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí

Výchova demokratického občana

Občanská společnost a škola: způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy

Občan, občanská společnost a stát: Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana, základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost); princip fungování státu, státní správa, občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost); principy soužití s minoritami

Formy participace občanů v politickém životě: obec jako základní jednotka samosprávy státu, způsob vlády a volby, volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby)

Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování: demokracie jako protiváha diktatury a anarchie, základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka), občan, občanská společnost a stát: základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost); principy demokracie; význam Ústavy ČR jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Evropa a svět nás zajímá: zvyky a tradice národů Evropy

Objevujeme Evropu a svět: naše vlast a Evropa; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly

Jsme Evropané: evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich přispění k řešení problémů dětí a mládeže

Multikulturní výchova

Kulturní difference: jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, respektování různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy)

Environmentální výchova

Vztah člověka k prostředí: nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás), pohled na nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky)

Lidské aktivity a problémy životního prostředí: ochrana přírody a kulturních památek, doprava a životní prostředí, doprava a globalizace

Mediální výchova

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných

Interpretace vztahu mediálního sdělení a reality: rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem; vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaújatého postoje)

Fungování a vliv médií ve společnosti: způsoby fungování médií a jejich dopady

6. ROČNÍK – DOTACE: I, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Je vnímavý k sociálním problémům, v kontextu své situace a svých možností přispívá k jejich řešení. 	Aplikovaná etická výchova Rodina, domov – poznání vlastní rodiny a jejich pravidel, práva a povinnosti v rodině, role v rodině, formulace nevyslovených pravidel a očekávání, hodnota rodiny, zlepšení atmosféry v rodině, komunikace v rodině, úcta k členům rodiny, úcta ke stáří, vliv rodinného prostředí na rozvoj osobnosti
ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Vysvětlí, proč je nezbytné dodržovat školní řád. Popíše svá práva, ale i povinnosti ve 	Naše škola Život ve škole Práva a povinnosti žáků

<p>škole.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sestaví pravidla ve třídě a vysvětlí, proč je nezbytné jejich dodržování. • Vysvětlí, jaký význam má vzdělání pro jeho vlastní vývoj. • Uvede, kde v obci sídlí městský úřad a na příkladech popíše, čím se zabývá a s jakými problémy se na něj můžeme obracet. • Uvede, jaké důležité funkce a úkoly plní samosprávné orgány a úřady obce. • Uvede příklady nejvýznamnějších míst, památek událostí, osobností a zvyklostí regionu. • Uvede a popíše způsoby, jak se můžeme osobně podílet na ochraně kulturních památek a kulturních hodnot. • Vyjádří, co nás navzájem spojuje v národ • Vysvětlí, co rozumíme pod pojmy vlast a vlastenectví. • Objasní, proč je třeba respektovat jiné národy a národnosti. • Uvede příklady nejvýznamnějších míst, památek, událostí, osobností a zvyklostí českého národa. • Popíše státní symboly ČR a zdůvodní jejich význam. • Charakterizuje základní součásti kultury, vyjádří, jaký mají význam v životě člověka. • Na příkladech popíše kulturní život ve svém bydlišti. • Respektuje ostatní národy, jejich kulturu, zvláštnosti, tradice a přijímá jejich projevy bez posměšků. • Charakterizuje prostředky masové komunikace. • Objasní možná nebezpečí působení masmédií a masové kultury na člověka. • Uvede příklady nejvýznamnějších kulturních tradic regionu v průběhu roku a vysvětlí, jaký význam má jejich udržování. • Na příkladech správně rozliší případy asertivní a agresivní mezilidské komunikace.	<p>Význam a činnost žákovské samosprávy Společná pravidla a normy Vklad vzdělání pro život Asociální chování a jeho prevence (vliv vrstevnické skupiny...), klima třídy, školy, řešení problémů Naše obec, region, kraj Důležité instituce Zajímavá a památná místa Významní rodáci Místní tradice Ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku Naše vlast Pojem vlasti a vlastenectví Zajímavá a památná místa Co nás proslavilo Významné osobnosti Státní symboly Státní svátky, významné dny Kulturní život Rozmanitost kulturních projevů Kulturní hodnoty Kulturní tradice Kulturní instituce Masová kultura Prostředky masové komunikace, masmédia Lidská setkání Přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi Rovnost a nerovnost Lidská solidarita Pomoc lidem v nouzi (náhradní rodinná péče) Vztahy mezi lidmi Osobní a neosobní vztahy Mezilidská komunikace, empatie, asertivita Konflikty v mezilidských vztazích Problémy lidské nesnášenlivosti Zásady lidského soužití Pravidla chování Výhody spolupráce lidí</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Na příkladech zdůvodní příčiny a vysvětlí význam sociální nerovnosti lidí. • Uvede osoby či instituce, na které by se v případě potřeby o pomoc obrátil, a dokáže na ně vyhledat kontakt v informačních zdrojích; zná důležitá telefonní čísla linek tísňového volání. • Rozpozná, v jakých společenských vztazích je osobně začleněn a jaké sociální role pro něj z těchto vztahů vyplývají. • Uvede příklady vhodného chování dle pravidel slušného chování. • Argumentuje, vysvětlí, obhajuje svůj názor. • Uvede příklady kladných a záporných projevů chování a jednání v mezilidských vztazích; objasní jejich možné příčiny a důsledky. • Vysvětlí, proč je potřeba své chování a jednání ve škole podřizovat školnímu řádu a z něj vyplývajícím pravidlům. • Vysvětlí, jaký význam má pro život dodržování společenských norem. • Na příkladech vysvětlí, proč je důležitá lidská spolupráce.	
ČLOVĚK JAKO JEDINEC	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Osvojuje si vhodné metody učení. • Dělá si poznámky, které mu usnadní učení. • Zkouší různé způsoby učení. • Volí vhodný učební styl s ohledem na svou osobnost. • Otestuje si svou pozornost a typ paměti (zrakový, sluchový, pohybový).	Osobní rozvoj Význam motivace a vůle
STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Vlastními slovy vysvětlí, v čem spočívá hospodárnost. • Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti. • Vyjmenuje hlavní, pravidelné a jednorázové zdroje příjmů a výdajů v rodinném rozpočtu.	Majetek, vlastnictví Hospodaření s penězi a majetkem Rozpočet (rodinný) – příjmy a výdaje Úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing

<ul style="list-style-type: none"> • Navrhne možnosti úspory a zvažuje nezbytnost výdajů v rodinném rozpočtu. • Objasní vyrovnaný, schodkový a přebytkový rozpočet domácnosti. • Uvede příklad záležitostí, které je třeba financovat z obecního rozpočtu. 	
STÁT A PRÁVO	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Dle obrázků popíše symboly suverenity ČR a zdůvodní jejich význam. • Jednoduchým způsobem popíše, co si představuje pod pojmem demokracie. • Vlastními slovy vysvětlí, proč se státní moc dělí do tří složek. • Vyjmenuje složky státní moci ČR a jejich orgány. • Jednoduše popíše jejich funkci. • Uvede, které instituce se podílejí na správě obce. • Vysvětlí, proč je důležité dodržovat pravidla. • Respektuje a dodržuje právní normy. 	Právní základy státu Znaky státu Moc zákonodárná, výkonná a soudní Obecní správa Principy demokracie Znaky demokracie Pravidla ve společnosti Morálka, etika a právo
pokrytí průřezových témat	
<p><u>OSV: Rozvoj schopnosti poznávání:</u> cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovedností pro učení a studium</p> <p><u>OSV: Sebepoznání a sebepojetí:</u> moje učení; organizace vlastního času, plánování učení a studia</p> <p><u>OSV: Mezilidské vztahy:</u> lidská práva jako regulativ vztahů</p> <p><u>VMEGS: Objevujeme Evropu a svět:</u> naše vlast a Evropa; státní a evropské symboly</p> <p><u>VDO: Občan, občanská společnost a stát:</u> Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciací, různorodost); princip fungování státu, státní správa</p> <p><u>VDO: Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování:</u> demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)</p> <p><u>VDO: Formy participace občanů v politickém životě:</u> obec jako základní jednotka samosprávy státu; způsob vlády a volby</p>	

7. ROČNÍK – DOTACE: 1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Nahrazuje agresivní a pasivní chování chováním asertivním, neagresivním způsobem obhájí svá práva. Je vnímavý k sociálním problémům, v kontextu své situace a svých možností přispívá k jejich řešení. 	<p>Důstojnost a identita lidské osoby Úcta k lidské osobě – lidská práva, zdroje lidských práv, svoboda, rovnost, potenciality člověka, pozitivní hodnocení druhých v obtížných situacích, občanská zralost</p> <p>Asertivní chování Realizace svých práv, řešení konfliktu Sociální klima, ochrana vůči manipulaci, asertivní techniky</p>
ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Vysvětlí, co jsou to média, mediální sdělení. Uvede příklad, jak nás média ovlivňují. Uvede příklad lidí, kteří potřebují pomoc. Hledá a navrhuje řešení, jak jim pomoci. Uvede, jak by v těchto případech mohli pomáhat jednotliví lidé – on sám, jeho rodina (dle možností). Podle svých možností nabízí pomoc potřebným a lidem v nouzi, v situaci ohrožení. Jedná podle pravidel slušného chování. Dodržuje pravidla dialogu, naslouchá druhému, vhodně reaguje. Argumentuje, vysvětlí, obhájí svůj názor. Uvede možnosti řešení konfliktu a nenásilně je užívá. Sděluje a srozumitelně formuluje svůj názor. Respektuje odlišnosti ostatních (kulturní, názorové, vzhledové...) bez posměšků. Používá empatii – vžívá se do pocitů druhých. 	<p>Kulturní život Masová kultura, prostředky masové komunikace, masmédia</p> <p>Lidská setkání Rozdíly mezi lidmi, otázka rovného postavení – sociální status Postavení mužů a žen – historický vývoj a pohled do současnosti, srovnání ve světě a u nás Lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, otázka potřebnosti a její formy, způsoby řešení</p> <p>Zásady lidského soužití Morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování Děla práce a činností, výhody spolupráce lidí</p>
ČLOVĚK JAKO JEDINEC	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Rozpozná vlastní chyby při 	<p>Podobnost a odlišnost lidí</p>

<p>komunikaci s druhými.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Navrhuje možnosti jejich odstranění a realizuje je. • Uvede příklady kladných a záporných projevů chování a jednání v mezilidských vztazích, objasní jejich možné příčiny a důsledky. • Uvede příklad kladných a záporných charakterových vlastností a jejich projevů. • Uvede různé typologie osobností. • Na příkladech popíše typy osobností. 	<p>Osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter, typy osobností Vrozené předpoklady, osobní potenciál Osobní rozvoj Význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji</p>
STÁT A PRÁVO	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Rozlišuje formy států podle toho, kdo vykonává moc, a podle toho, kdo stojí v jeho čele, a uvede jejich příklad. • Podle atlasu světa uvede příklady státních zřízení a rozliší jejich charakteristické rysy. • Na příkladech vysvětlí rozdíl mezi demokracií a autokracií. • Objasní výhody života v demokratické společnosti. • Uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu. • Popíše fungování voleb do Parlamentu ČR. • Vysvětlí důležitost voleb pro demokratickou společnost. • Vlastními slovy vyjádří, jaký význam mají komunální volby pro život obce. • Vyjmenuje příklady základních lidských práv. • Uvede základní dokumenty týkající se lidských práv. • Vysvětlí vztah mezi právy a povinnostmi. • Hájí svá práva a respektuje práva druhých. • Objasní důležitost ochrany lidských práv. 	<p>Právní základy státu Jednotlivé formy státního zřízení – monarchie, absolutní monarchie, konstituční monarchie, republika (unitární nebo federace) – konkrétní znaky těchto forem zřízení Státní správa a samospráva Orgány a instituce státní správy a samosprávy (obce, kraje) Principy demokracie Znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu Význam a formy voleb do zastupitelstev Lidská práva Základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana, Úmluva o právech dítěte, Úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech Poškození lidských práv, šikana, diskriminace</p>
STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Sestaví svůj žebříček hodnot a objasní, jaké místo má majetek mezi dalšími 	<p>Majetek a vlastnictví Formy vlastnictví</p>

<p>životními hodnotami.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlí, v čem je rozdíl mezi hmotným a nehmotným majetkem, duševním vlastnictvím, a doloží na příkladech, způsoby ochrany vlastnictví. • Uvede příklad osobního, rodinného, obecního, státního a podnikového majetku a příklady majetku soukromého a veřejného. • Vysvětlí, v čem spočívá hospodárnost. • Jednoduše objasní funkci peněz. • Uvede vhodné a nevhodné způsoby využívání kapesného. • Rozlišuje služby a statky a uvede jejich příklad. • Popíše síť obchodů a služeb v obci. • Objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví a jejich znalost uplatňuje ve svém jednání. • Posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska zodpovědnosti za vlastní zdraví, zdraví druhých a vyvodí z nich zodpovědnost za své zdraví. • Objasní celostní pojetí člověka ve zdraví a nemoci.	<p>Hmotné a duševní vlastnictví Ochrana hmotného a duševního vlastnictví Hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví Rizika v hospodaření s penězi Peníze Funkce a podoby peněz Formy placení Výroba, obchod, služby – funkce a návaznost</p>
MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Jednoduše vysvětlí, proč vznikla EU. • Uvede příklad, jaký má členství v EU vliv na běžné občany. • Uvede příklad mezinárodních organizací a společenství a jednoduše vysvětlí jejich význam. • Uvede příklad problémů vyplývajících z netolerance mezi lidmi, nedostatečné informovanosti o jiných kulturách nebo mylného pocitu nadřazenosti. • Vcítí se do pozice těchto lidí. • Navrhne možná řešení. • Uvede příklad ekologických problémů svého okolí, obce, státu. • Popíše, jak můžeme svým jednáním a způsobem života ovlivnit ekologické problémy.	<p>Evropská integrace Evropská unie a ČR Mezinárodní spolupráce Významné mezinárodní organizace (RE, NATO, OSN aj.) Globalizace Významné globální problémy, způsoby jejich řešení</p>
pokrytí průřezových témat	
<i>OSV: Mezilidské vztahy:</i> lidská práva jako regulativ vztahů	

OSV: Sebepoznání a sebepojetí: já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně; moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); zdravé a vyrovnané sebepojetí

OSV: Psychohygienu: dobrá organizace času

OSV: Poznávání lidí: vzájemné poznávání ve skupině

VDO: Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování: demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)

VDO: Občan, občanská společnost a stát: základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost)

VDO: Formy participace občanů v politickém životě: volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské, prezidentské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu

MEDV: Fungování a vliv médií ve společnosti: způsoby fungování médií a jejich dopady

MEDV: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných

EV: Vztah člověka k prostředí: nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi)

EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí: ochrana přírody a kulturních památek

MKV: Princip sociálního smíru a solidarity: odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace vůči všem lidem (etnické skupiny, sociální skupiny, menšiny); otázka lidských práv, základní dokumenty

VGMEŠ: Objevujeme Evropu a svět: naše vlast a Evropa; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly

VGMEŠ: Jsme Evropané: Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; co Evropu spojuje a co ji rozděluje

8. ROČNÍK – DOTACE: 1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci. Respektuje velikost a důstojnost lidské osobnosti. Rozlišuje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory. 	<p>Komunikace Otevřená komunikace – úroveň komunikace, zásady verbální komunikace, komunikační chyby, dialog, komunikace ve ztížených podmínkách</p> <p>Aktivní naslouchání – cíle, výhody, zásady, způsob a nácvik aktivního naslouchání</p> <p>Důstojnost a identita lidské osoby Hodnotová orientace, rozvoj sebeovládání a morálního úsudku, selfmanagement, úvahy nad mravními zásadami, radost a optimizmus v životě</p> <p>Asertivní chování Přijatelný kompromis, konstruktivní kritika, přijetí pochvaly, požádání o laskavost, stížnost, otázka po důvodu, realizace svých</p>

	práv, řešení konfliktu
ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Dodržuje pravidla dialogu, naslouchá druhému, vhodně reaguje. • Argumentuje, vysvětluje, obhajuje svůj názor. • Uvede možnosti řešení konfliktu a nenásilně je užívá. • Sděluje, srozumitelně formuluje svůj názor. • Kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí.	Vztahy mezi lidmi Konflikty v mezilidských vztazích Zásady lidského soužití Morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost Pravidla chování Média Zneužití informačních technologií, manipulativní mediální sdělení, rozlišování faktů od názorů
ČLOVĚK JAKO JEDINEC	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Rozliší, jakými biologickými, psychickými a sociálními změnami v průběhu života prošel. • Na příkladech objasní, proč (a čím) se mohou lidé odlišovat v prožívání důležitých životních situací (zklamání v přátelství, neúspěch...). • Vysvětlí, proč by se měl člověk snažit poznat sám sebe, a uvede příklady situací, ve kterých je důležité znát svou osobnost. • Určí své kladné a záporné vlastnosti. • Na příkladech popíše některé způsoby překonávání osobních nedostatků a posilování kladných stránek osobnosti (schopnosti, dovednosti). • Na příkladech rozlišuje zdravé a přehnané sebevědomí. • Vyhledá a jednoduše charakterizuje jednotlivé temperameny klasické typologie. • Zjistí svůj typ temperamentu, který je u jeho osobnosti dominantní. • Uvede rozdíly reakcí lidí s různým temperamentem. • Pojmenuje své emoce a hledá jejich příčiny. • Na příkladech vysvětlí a zdůvodní, jaký význam má vůle při překonávání překážek.	Podobnost a odlišnost lidí Projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání Osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter Vrozené předpoklady, osobní potenciál Vnitřní svět člověka Vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení Stereotypy v posuzování druhých lidí Osobní rozvoj Životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna Význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji

<ul style="list-style-type: none"> • Vyjádří svoji představu o vlastní budoucnosti, stručně charakterizuje své nejbližší životní cíle a plány.	
STÁT A PRÁVO	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Popíše symboly suverenity ČR a zdůvodní jejich význam. • Vyhledá informace v Ústavě ČR. • Vyjmenuje složky státní moci ČR a jejich orgány. • Jednoduše popíše jejich funkci a úkoly. • Objasní, v čem spočívá přínos dělení státní moci. • Rozumí obraně státu. • Popíše fungování voleb do Parlamentu ČR. • Vysvětlí důležitost voleb pro demokratickou společnost. • Objasní rozdíl mezi pravicí a levicí a uvede jejich základní znaky. • Uvede příklady, jak by se mohly výsledky voleb promítnout do života občanů. • Vyloží, podle čeho by se měl volič rozhodovat, a svůj názor zdůvodní. • Popíše demokratické principy uplatňované v každodenním životě školy. • Uvede, které instituce se podílejí na správě obce. • Vysvětlí, proč je důležité dodržovat pravidla. • Respektuje a dodržuje právní normy. • Vysvětlí rozdíl mezi vztahy upravenými právními a mravními normami. • Objasní, které druhy vztahů potřebují zvláštní ochranu.	Právní základy státu Ústava ČR Složky státní moci, jejich orgány a instituce Obrana státu Principy demokracie Znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu Politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam Pravidla ve společnosti Lidská práva, dokumenty, poškozování práv
MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Vyhledá orgány a funkce EU. • Podle mapy vyjmenuje členské státy EU. • Nakreslí vlajku EU a popíše ostatní symboly. • Uvede datum vstupu ČR do EU.	Evropská integrace Podstata, význam, výhody Evropská unie a ČR

<ul style="list-style-type: none"> Na příkladech uvede výhody a nevýhody členství ČR v EU. 	
pokrytí průřezových témat	
<p><i>OSV: Mezilidské vztahy:</i> lidská práva jako regulativ vztahů</p> <p><i>OSV: Sebepoznání a sebepojetí:</i> já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně; moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); zdravé a vyrovnané sebepojetí</p> <p><i>OSV: Seberegulace a sebeorganizace:</i> sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle; stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení</p> <p><i>OSV: Psychohygienu:</i> dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému</p> <p><i>OSV: Poznávání lidí:</i> vzájemné poznávání se ve skupině/třídě</p> <p><i>OSV: Komunikace:</i> řeč těla; cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace; pravda, lež a předstírání v komunikaci</p> <p><i>OSV: Kooperace a kompetice:</i> rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní myšlenky, pozitivní myšlení apod.); rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny)</p> <p><i>OSV: Hodnoty, postoje, praktická etika:</i> analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí</p> <p><i>OSV: Řešení problému a rozhodovací dovednosti:</i> dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy v mezilidských vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětu, problémy v seberegulaci</p> <p><i>VDO: Občanská společnost a škola:</i> způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy</p> <p><i>VDO: Formy participace občanů v politickém životě:</i> volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské, prezidentské a komunální volby)</p> <p><i>VDO: Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování:</i> základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)</p> <p><i>MKV: Kulturní diference:</i> jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky</p> <p><i>VGMEs: Objevujeme Evropu a svět:</i> naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly</p> <p><i>VGMEs: Jsme Evropané:</i> Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; co Evropu spojuje a co ji rozděluje</p>	

9. ROČNÍK – DOTACE: I, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Analyzuje etické aspekty různých životních situací. Rozhoduje se uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů. Aplikuje postoje a způsobilosti, které 	<p>Aplikovaná etická výchova</p> <p>Duchovní rozměr člověka – obrana proti sektám, tolerance k lidem s jiným světovým názorem, informace o různých světových názorech</p> <p>Ekonomické hodnoty – rozumné nakládání s penězi, zájem o otázky národního</p>

rozvíjejí mezilidské vztahy.	hospodářství, vztah mezi ekonomikou a etikou, rozvíjení ekonomických ctností – šetrnost, podnikavost
STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Vyhledá pojmy „nabídka“ a „poptávka“. • Vysvětlí, jaký význam mají daně. • Na příkladech popíše systém státního rozpočtu. • Na příkladech popíše a z hlediska vlastního života objasní princip trhu, nabídku, poptávku a vliv na cenu, objasní vznik ceny zboží (náklady, zisk, daň), vliv inflace na hodnotu peněz. • Na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede rozdíl mezi debetní a kreditní kartou a jejich omezení. • Vysvětlí význam úroku. • Zná a navrhuje druhy pojištění. • Rozlišuje zdroje příjmu státu, jeho výdaje a dávky a příspěvky občanům. • Zná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu.	Principy tržního hospodářství Nabídka, poptávka, trh, tvorba ceny, inflace Podstata fungování trhu Nejčastější právní formy podnikání Banky a jejich služby, aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků Peníze Rozpočet státu, typy a odlišnosti rozpočtu Význam daní
STÁT A PRÁVO	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Zjistí, kde se v blízkosti nachází soud. • Objasní význam soudů, advokacie a notářství. • Na příkladech správně rozpozná rozdíly mezi přestupkem a trestným činem, popíše, jaké možné sankce z nich pro člověka vyplývají. • Na příkladech z běžného života vysvětlí, jaký význam a úlohu mají orgány právní ochrany občanů. • Na příkladech popíše a z hlediska vlastního života objasní možné důsledky nedodržování nebo porušování právních norem. • Uvědomuje si nutnost ochrany manželství, mateřství, rodiny a zájmů	Právní základy státu Státní občanství ČR Právní řád České republiky Význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů Právní norma, předpis, publikování právních předpisů Protiprávní jednání Druhy a postihy protiprávního jednání, korupce, trestní postižitelnost Porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví Právo v každodenním životě Význam právních vztahů Důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající

<p>dětí.</p> <ul style="list-style-type: none"> Diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání. 	<p>Základní práva spotřebitele Styk s úřady Pojem, zásady a prameny rodinného práva – základní vztahy – manželství, rodina, příbuzenství, vztahy mezi rodiči a dětmi, náhradní rodinná péče Ekonomické a právní otázky rodinného života Otázka pracovněprávních vztahů – právo a zaměstnání, pracovní poměr, vznik pracovního poměru, pracovní smlouva, ukončení pracovního poměru, pracovní doba (historický vývoj a jednotlivé úpravy)</p>
MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Vyhledá orgány a funkce EU. Podle mapy vyjmenuje členské státy EU. Nakreslí vlajku EU a popíše ostatní symboly. Uvede datum vstupu ČR do EU. Na příkladech uvede výhody a nevýhody členství ČR v EU. Vyhledá významné mezinárodní organizace a jejich funkce. Uvede a popíše, jak se může osobně podílet na ochraně přírodního a kulturního prostředí svého bydliště. Uvede nejzávažnější problémy obce a způsoby jejich řešení. Rozliší, které projevy konzumního chování jednotlivce je možné považovat z hlediska zdravého životního stylu za nevhodné. Rozezná projevy národnostní, náboženské aj. nesnášenlivosti, uvede alespoň dva způsoby, jak lze tyto projevy zmírnit, eventuálně odstranit. Vyhledá v informačních zdrojích téma terorismus a zúčastní se diskuzí nebo jiné aktivity na toto téma. Rozumí povinností občana při obraně státu a úloze ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany a řešení krizí nevojenského charakteru. 	<p>Evropská integrace Podstata, význam, výhody Evropská unie a ČR</p> <p>Mezinárodní spolupráce Ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody Významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN aj.) Obrana státu a účast na zahraničních misích Role ozbrojených sil ČR</p> <p>Globalizace Projevy, klady a zápory, války, terorismus Významné globální problémy, způsoby jejich řešení</p>
pokrytí průřezových témat	
<p><i>VDO: Občan, občanská společnost a stát:</i> občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva</p>	

a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciací, různorodost); principy soužití s minoritami

VDO: Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování: demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti
MKV: Kulturní difference: respektování různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy)

VGME: Objevujeme Evropu a svět: naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly

VGME: Jsme Evropané: Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; co Evropu spojuje a co ji rozděluje

EV: Lidské aktivity a problémy životního prostředí: doprava a životní prostředí, doprava a globalizace

EV: Vztah člověka k prostředí: nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

3 Křesťanská výchova

3.1 Křesťanská výchova

I. OBSAHOVÉ VYMEZENÍ VZDĚLÁVACÍHO OBORU

Vzdělávací obor Křesťanská výchova je součástí vzdělávací oblasti Křesťanská výchova.

V tomto oboru se zaměřujeme na vztah Boha a člověka (lidí) v minulosti i v současnosti, na vztahy v rodině, ve společnosti, ve světě a na vedení žáků k poslušnosti, pracovitosti, zodpovědnosti, toleranci a spravedlnosti ve světle Božího slova (Bible).

Další složkou tohoto vzdělávacího oboru je také vzdělávací obor Etická výchova zaměřený především na základní komunikační dovednosti, pozitivní hodnocení druhých, tvořivost, základy spolupráce a základy asertivního chování.

II. ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

V 1. až 3. ročníku se učivo opírá o biblické příběhy. Ve 4. ročníku se člení do čtyř celků: vznik Bible, přírodní svět Bible, rodinný život v biblických dobách a společenský svět Bible. V 5. ročníku se žáci seznámí s nástinem biblických dějin.

Zařazujeme ji do vyučovací hodiny (45 minut) v kmenové třídě, organizujeme vycházky do okolí, návštěvy tematicky zaměřených divadelních a filmových představení a exkurzí.

III. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Zařazujeme čtení s porozuměním, práce s textem, třídění informací, soutěže, práce ve skupinách, naslouchání, diskuze, kritické hodnocení.

Uvedenými strategiemi rozvíjíme kompetence: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální.

IV. PRŮŘEZOVÁ TEMATA

Do obsahu vyučovacího předmětu Křesťanská výchova jsou integrovány následující tematické okruhy průřezových témat:

1. STUPEŇ

Osobní a sociální výchova

Sebepoznání a sebepojetí: biblické příběhy – poznávání charakterů, postojů, jednání atd. biblických postav – srovnání s vlastní situací, hry k sebepoznání

Kreativita: tvořivé činnosti, pantomima, krátké scénky, prezentace projektů, výtvarné vyjádření, interpretace textu

Poznávání lidí: biblické příběhy – poznávání charakterů, postojů, jednání atd. biblických postav – srovnání s vlastní situací, čtení příběhů

Mezilidské vztahy: biblické příběhy – poznávání charakterů, postojů, jednání atd. biblických postav – srovnání s vlastní situací, týmové hry

Komunikace: tvoření otázek a odpovědí, komunikace v různých situacích (pozdrav, sdělení, prosba, omluva, ...), modlitba jako rozhovor s Bohem, práce ve skupinách, rozhovory, ústní a písemná komunikace

Kooperace a kompetice: práce ve skupinách, dvojicích a týmech

Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: biblické příběhy, modelové situace, sledování řešení problémů, hledání vhodnějších způsobů (rozhovor, dramatizace)

Hodnoty, postoje, praktická etika: biblické příběhy – biblické hodnoty, diskuze a rozhovory nad příběhem, rozvíjení pomáhajícího a prosociálního chování

Environmentální výchova

Vztah člověka k prostředí: výuka – Bůh stvořil člověka a postavil ho do zahrady Eden, aby ji obdělával a střežil. (Jsme správci Božího stvoření.)

Multikulturní výchova

Etnický původ: výuka – stvoření člověka (jsme stvoření různě, ale Bůh nás přijímá stejně)

Lidské vztahy: aplikace hodnot na základě biblických příběhů, dramatizace

Mezilidské vztahy: činnosti zaměřené na poznávání lidí v našem okolí, rozhovor, vysvětlování, skupinové formy práce, příběhy, diskuze, seznamování dětí s biblickými hodnotami, poznávání jiných kultur

I. ROČNÍK – DOTACE: 0+1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Osvojí si základní (předpoklady) vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým. Osvojí si základy pozitivního hodnocení a přijetí druhých. Zvládá prosociální chování (pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky). Vyjadřuje city v jednoduchých situacích. Využívá prvky tvořivosti při společném plnění úkolů. Reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc. 	<p>Pozitivní hodnocení sebe a druhých Sebepojetí – sebepoznání, sebehodnocení, sebepřijetí, sebe prezentace, sebeovládání, podpora sebeoceňování Pozitivní hodnocení druhých – v běžných podmínkách projevování pozornosti a laskavosti, vyjádření uznání, účinnost pochvaly, připsování pozitivních vlastností druhým, správná reakce na pochvalu Akceptace druhého – zážitek přijetí pro každé dítě, nácvik přátelského přijetí, umění odpustit, pomocí empatie předpokládat reakci druhých</p> <p>Tvořivost a základy spolupráce Tvořivost v mezilidských vztazích – vytváření prožitku radosti pro druhé, společné plnění úkolů, zbavování se strachu z neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování</p>

	<p>Schopnost spolupráce – radost ze společné činnosti a výsledku, vyjádření zájmu, základní pravidla spolupráce</p> <p>Elementární prosociálnost – darování, ochota dělit se, povzbuzení, služba, vyjádření soucitu, přátelství</p> <p>Základy asertivního chování</p> <p>Iniciativa – ve vztahu k jiným, hledání možnosti, jak vycházet s jinými lidmi v rodině, ve třídě, mezi vrstevníky, iniciativa nepřijatá jinými, zpracování neúspěchu</p> <p>Asertivní chování – rozlišování mezi nabídkami druhých, schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, zneužívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání</p>
BIBLICKÉ PŘÍBĚHY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Přijímá, že Bůh stvořil člověka a svět z lásky. • Nalézá, že je čas na práci a čas na odpočinek a hry. • Projevuje vděčnost. • Pečuje o přírodu. • Stará se o své věci a nebere cizí. • Váží si vztahů a chrání je. • Vybavuje si poselství Vánoc. • Uvádí, že Ježíš byl Boží Syn i člověk jako my. • Vysvětlí rozdíl mezi poslušností a neposlušností. • Vysvětluje trest jako důsledek neposlušnosti. • Vybavuje si poselství Velikonoc. • Užívá zásady slušného chování. Požádá a poděkuje. Preferuje ústní komunikaci před silovým řešením konfliktů. 	<p>Stvoření: já, maminka, tatínek (role), Země, vesmír, čas a řád</p> <p>Vztah k přírodě (domácí zvířata, odhazování odpadků, třídění odpadu...)</p> <p>Adamovo pověření spravovat zahradu v Edenu</p> <p>Bůh a člověk</p> <p>Rodiče a děti</p> <p>Učitelé a žáci</p> <p>Kamarádi</p> <p>Evangelium</p> <p>Vánoční příběh - narození Ježíše Krista</p> <p>Ježíšovo dětství a dospělost</p> <p>Zázraky a příběhy</p> <p>Lidská různorodost</p> <p>Pád člověka (Adam a Eva)</p> <p>Vyhnání z ráje</p> <p>Velikonoční příběh</p>
pokrytí průřezových témat	
<p><u>OSV: Hodnoty, postoje:</u> rozhovory</p> <p><u>EV: Vztah člověka k prostředí:</u> výuka – Bůh stvořil člověka a postavil ho do zahrady Eden, aby ji obdělával a střežil. (Jsme správci Božího stvoření.)</p> <p><u>MKV: Etnický původ:</u> výuka – Stvoření člověka (jsme stvoření různě, ale Bůh nás přijímá stejně)</p> <p><u>MKV: Lidské vztahy:</u> činnosti zaměřené na poznávání lidí v našem okolí, rozhovor,</p>	

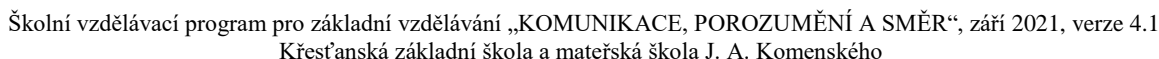

vysvětlování, skupinové formy práce

VDO: Občan, občanská společnost a stát: žák jako odpovědný člen třídního kolektivu, tedy vzorku společnosti

2. ROČNÍK – DOTACE: 0+1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Osvojí si základní (předpoklady) vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým. Osvojí si základy pozitivního hodnocení a přijetí druhých. Zvládá prosociální chování (pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky). Vyjadřuje city v jednoduchých situacích. Využívá prvky tvořivosti při společném plnění úkolů. Reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc. 	<p>Pozitivní hodnocení sebe a druhých Sebepojetí – sebepoznání, sebehodnocení, sebepřijetí, sebe prezentace, sebeovládání, podpora sebeoceňování Pozitivní hodnocení druhých – v běžných podmínkách projevování pozornosti a laskavosti, vyjádření uznání, účinnost pochvaly, připsování pozitivních vlastností druhým, správná reakce na pochvalu Akceptace druhého – zážitek přijetí pro každé dítě, nácvik přátelského přijetí, umění odpustit, pomocí empatie předpokládat reakci druhých</p> <p>Tvořivost a základy spolupráce Tvořivost v mezilidských vztazích – vytváření prožitků radosti pro druhé, společné plnění úkolů, zbavování se strachu z neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování Schopnost spolupráce – radost ze společné činnosti a výsledku, vyjádření zájmu, základní pravidla spolupráce Elementární prosociálnost – darování, ochota dělit se, povzbuzení, služba, vyjádření soucitu, přátelství</p> <p>Základy asertivního chování Iniciativa – ve vztahu k jiným, hledání možnosti, jak vycházet s jinými lidmi v rodině, ve třídě, mezi vrstevníky, iniciativa nepřijatá jinými, zpracování neúspěchu Asertivní chování – rozlišování mezi nabídkami druhých, schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, zneužívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání</p>
BIBLICKÉ PŘÍBĚHY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Uvádí, že Bůh stvořil člověka a svět z lásky. 	<p>Stvoření přírody a lidí Lidská různorodost (muž, žena, rasy)</p>

3. ROČNÍK – DOTACE: 0+1, POVINNÝ

51

<ul style="list-style-type: none"> • Osvojí si základy pozitivního hodnocení a přijetí druhých. • Zvládá prosociální chování (pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky). • Vyjadřuje city v jednoduchých situacích. • Využívá prvky tvořivosti při společném plnění úkolů. • Reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.	<p>podpora sebeoceňování Pozitivní hodnocení druhých – v běžných podmínkách projevování pozornosti a laskavosti, vyjádření uznání, účinnost pochvaly, připisování pozitivních vlastností druhým, správná reakce na pochvalu Akceptace druhého – zážitek přijetí pro každé dítě, nácvik přátelského přijetí, umění odpustit, pomocí empatie předpokládat reakci druhých</p> <p>Tvořivost a základy spolupráce Tvořivost v mezilidských vztazích – vytváření prožitků radosti pro druhé, společné plnění úkolů, zbavování se strachu z neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování. Schopnost spolupráce – radost ze společné činnosti a výsledku, vyjádření zájmu, základní pravidla spolupráce Elementární prosociálnost – darování, ochota dělit se, povzbuzení, služba, vyjádření soucitu, přátelství</p> <p>Základy asertivního chování Iniciativa – ve vztahu k jiným, hledání možnosti, jak vycházet s jinými lidmi v rodině, ve třídě, mezi vrstevníky, iniciativa nepřijata jinými, zpracování neúspěchu Asertivní chování – rozlišování mezi nabídkami druhých, schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, zneužívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání</p>
BIBLICKÉ PŘÍBĚHY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Uvádí, že Bůh má moc nad životem lidí. • Popíše život Jákoba. • Vysvětlí, jak Bůh dokáže vše obrátit v dobré. • Uvádí, že Jozue a Káleb se nenechali zastrašit a důvěřovali Bohu. • Vysvětluje, že Bůh je připraven vždy pomoci, i když je člověk neposlušný. • Popisuje příběh o Jonášovi. • Uvádí příklady, že Bůh pomáhá těm, kdo mu důvěřují. • Vysvětlí, že Bůh dělá svou část a člověk také. • Popisuje vybrané příběhy ze Starého	<p>Jákob Josef Jozue a Káleb – průzkum zaslíbené země Jonáš Daniel Eliáš a Eliša (zázraky)</p>

zákona.	
pokrytí průřezových témat	
<p><i>OSV: Hodnoty, postoje, praktická etika:</i> diskuze postavená na biblickém příběhu</p> <p><i>MKV: Etnický původ:</i> činnosti zaměřené na poznávání lidí v našem okolí, rozhovor, vysvětlování</p> <p><i>MKV: Lidské vztahy:</i> činnosti zaměřené na poznávání lidí v našem okolí, rozhovor, vysvětlování</p> <p><i>VDO: Občan, občanská společnost a stát:</i> žák jako odpovědný člen třídního kolektivu, tedy vzorku společnosti</p> <p><i>VMEGS: Jsme Evropané:</i> kořeny a zdroje evropské civilizace z židovského a křesťanského náboženství</p>	

4. ROČNÍK – DOTACE: 0+1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Identifikuje základní city. 	<p>Základní komunikační dovednosti Komunikace citů – identifikace, vyjádření a usměrňování základních citů, pocity spokojenosti, radosti, sympatie, smutku obav a hněvu</p>
VZNIK BIBLE	
výstupy	Učivo
<ul style="list-style-type: none"> Popíše vznik Bible. Rozdělí Bibli na základní části, vyjmenuje některé biblické knihy. 	<p>Bible, Starý a Nový zákon Rozdělení Bible Jazyky Bible Biblické země</p>
PŘÍRODNÍ SVĚT BIBLE	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Určí polohu biblických zemí. Popíše regionální zeměpis biblických zemí. Rozliší rostliny a zvířata žijící v biblických zemích. 	<p>Podnebí a příroda v biblických zemích Regionální rozdělení biblických zemí</p>
NÁSTIN BIBLICKÝCH DĚJIN	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Porovná význam králů Davida, Šalamouna a Ježíše. Uvádí, že Ježíš je zaslíbený král Izraele a celého světa. Vypráví příběhy z Ježíšova života. 	<p><i>Výběr příběhů z knih:</i> 2. Samuelova 1. Královská, Žalmy, Přísloví, Kazatel Král David – předobraz pravého krále Ježíš – pravý židovský král, Davidův potomek</p>

<ul style="list-style-type: none"> Uvádí příklady, jak Ježíš zasahoval do životů lidí. Uvádí, že Ježíš zemřel za naše hříchy, vstal z mrtvých a zanechal církvi svého Ducha. Popíše vznik první církve. 	<p>Ježíšův život - vybrané příběhy z Ježíšova života (zázraky, vedení učedníků, projevy lásky vůči lidem)</p> <p>Vznik církve</p>
RODINNÝ ŽIVOT V BIBLICKÝCH DOBÁCH	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Popíše biblický rodinný život. Uvádí, že manželství a sňatek je dobrý Boží záměr pro člověka. Uvádí způsob práce a obživy rodin v biblické době. Prozkoumá způsob života lidí v biblických dobách. 	<p>Rodina – vybrané příběhy ze života rodin v Bibli (např. narození Ježíše, Ježíšova rodina a dětství)</p>
pokrytí průřezových témat	
<p><i>OSV: Sebepoznání a sebepojetí:</i> hry k sebepoznání</p> <p><i>OSV: Kreativita:</i> pantomima, krátké scénky, prezentace projektů, výtvarné vyjádření, interpretace textu, tvořivé psaní</p> <p><i>OSV: Poznávání lidí:</i> referáty, čtení příběhů, dotazníky</p> <p><i>OSV: Mezilidské vztahy:</i> týmové hry</p> <p><i>OSV: Komunikace:</i> práce ve skupinách, rozhovory, ústní a písemná komunikace</p> <p><i>OSV: Kooperace a kompetice:</i> práce ve skupinách, dvojicích a týmech</p> <p><i>OSV: Hodnoty, postoje, praktická etika:</i> biblické příběhy – biblické hodnoty, diskuze a rozhovory nad příběhem</p> <p><i>MKV: Lidské vztahy:</i> příběhy, diskuze, seznamování dětí s biblickými hodnotami, poznávání jiných kultur</p> <p><i>VDO: Občan, občanská společnost a stát:</i> žák jako odpovědný člen třídního kolektivu, tedy vzorku společnosti</p> <p><i>VMEGS: Jsme Evropané:</i> kořeny a zdroje evropské civilizace z židovského a křesťanského náboženství</p>	

5. ROČNÍK – DOTACE: 0+1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Identifikuje základní city, vede rozhovor s druhými o jejich prožitcích, na základě empatického vnímání přemýšlí nad konkrétní pomocí. Jednoduchými skutky realizuje tvořivost v mezilidských vztazích, především v rodině a v kolektivu třídy. 	<p>Základní komunikační dovednosti Komunikace citů – identifikace, vyjádření a usměrňování základních citů, pocity spokojenosti, radosti, sympatie, smutku obav a hněvu</p> <p>Pozitivní hodnocení sebe a druhých Akceptace druhého – zážitek přijetí pro každé</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Iniciativně vstupuje do vztahů s vrstevníky, dokáže rozlišit jejich nabídky k aktivitě a na nevhodné reaguje asertivně. 	<p>dítě, nácvik přátelského přijetí, umění odpustit, pomocí empatie předpokládat reakci druhých</p> <p>Tvořivost a základy spolupráce Elementární prosociálnost – darování, ochota dělit se, povzbuzení, služba, vyjádření soucitu, přátelství</p> <p>Základy asertivního chování Iniciativa – ve vztahu k jiným, hledání možnosti jak vycházet s jinými lidmi v rodině, ve třídě, mezi vrstevníky, iniciativa nepřijata jinými, zpracování neúspěchu Asertivní chování – rozlišování mezi nabídkami druhých, schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, zneužívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání</p>
NÁSTIN BIBLICKÝCH DĚJIN	
výstupy	Učivo
<ul style="list-style-type: none"> • Popíše historické události vstupu Izraelců do Kanaánu. • Vybavuje si dobu soudců a udává příklady Božího jednání v ní. • Vyjmenuje první Izraelské krále. • Vysvětlí, proč se Izraelské království rozpadlo. • Popíše, jak Bůh jednal se svým lidem v době zajetí a po něm. • Rozumí úloze proroků v době po rozpadu království. • Uvádí rozdíl mezi tím, jak Bůh mluvil ve SZ skrze proroky a dnes skrze Ducha svatého k věřícím. • Popíše vznik a rozšíření církve. 	<p><i>Výběr příběhů z knih:</i> Jozue Soudců 2. Královská Ezdráš Nehemiáš Ester Vybraní starozákonní proroci Jan Křtitel Skutky apoštolů</p> <p><i>Učivo lze měnit dle aktuální situace ve třídě nebo okolí (kraj, ČR, Evropa, svět).</i></p>
pokrytí průřezových témat	
<p><u>OSV: Hodnoty, postoje, praktická etika:</u> biblické příběhy – biblické hodnoty, diskuze a rozhovory nad příběhem, rozvíjení pomáhajícího a prosociálního chování</p> <p><u>OSV: Řešení problémů a rozhodovací dovednosti:</u> rozhodování na základě víry</p> <p><u>MKV: Lidské vztahy:</u> aplikace hodnot na základě biblických příběhů, dramatizace</p> <p><u>VDO: Občan, občanská společnost a stát:</u> žák jako odpovědný člen třídního kolektivu, tedy vzorku společnosti</p> <p><u>VMEGS: Jsme Evropané:</u> kořeny a zdroje evropské civilizace z židovského a křesťanského náboženství</p>	

3.2 Křesťanská etika

I. OBSAHOVÉ VYMEZENÍ PŘEDMĚTU

Vzdělávací obor Křesťanská etika je součástí vzdělávací oblasti Křesťanská výchova. Vzdělávací obor Křesťanská etika navazuje na vzdělávací obor Křesťanská výchova.

V tomto předmětu se žáci blíže setkávají s křesťanským pohledem na jednotlivce, jeho místo ve společnosti a jevy současné společnosti. Žáci jsou vedeni k tomu, aby rozpoznávali a kriticky zkoumali jednotlivé charakterové vlastnosti projevované člověkem v různých životních situacích i celou současnou společností. Kritériem pro toto hodnocení je vždy Bible.

Žáci se učí rozpoznávat následky dobrého i špatného jednání. Žákům je představován Bůh jako původce všeho života a jako takový majitel nejlepšího návodu na šťastný a plodný život.

Další složkou tohoto vzdělávacího oboru je také vzdělávací obor Etická výchova zaměřený především na reálné a zobrazené vzory, iniciativu a komplexní prosociálnost a aplikaci etických hodnot v duchovní oblasti.

II. ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ PŘEDMĚTU

Vyučovací hodina trvá 45 minut.

III. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE

Uvádíme zásadní výchovné a vzdělávací postupy, které směřují k utváření těchto klíčových kompetencí:

KOMPETENCE K UČENÍ

Motivujeme žáky k četbě Bible a křesťanské literatury.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Vedeme žáky ke kritickému zhodnocování situací a porovnávání je s biblickými principy. Využíváme soutěže, kvízy a kladení otázek. Předkládáme žákům příklady problémových situací, se kterými se setkávaly postavy uvedené v Bibli i v jiných zdrojích a následně jejich reakcí.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Vedeme žáky k tomu, aby naslouchali druhému a hledali nový pohled na situaci. Žáci jsou též vedeni k práci ve dvojicích či skupinách.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Ve výuce se s žáky pracuje se skutečnými tématy dnešní společnosti. Žáci jsou vedeni k tomu, aby přijali realistický pohled na sebe sama a druhé a zaujali postoj k jevům současného světa.

KOMPETENCE OBČANSKÉ

Žáci jsou vedeni, aby zodpovědně plnili zadané úkoly.

KOMPETENCE PRACOVNÍ

Vedeme žáky k sestavení kodexu, který vychází z křesťanských etických pravidel.

IV. PRŮŘEZOVÁ TEMATA

Do obsahu vyučovacího předmětu Křesťanská etika jsou integrovány tyto tematické okruhy průřezových témat.

Multikulturní výchova

Multikulturalita: odhalování myšlení biblických kultur na základě jejich činů zaznamenaných v Bibli

6. ROČNÍK – DOTACE: 0+1, POVINNÝ

VZTAHY VE SPOLEČNOSTI - BIBLICKÉ PŘÍBĚHY	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Popíše události stvoření. Vysvětlí, proč je dobré, aby soud následoval přestoupení. Charakterizuje jednotlivé postavy SZ. Určí pokoru jako prostředek vítězství a ví, že pyšným jejich pýcha přinese zkázu. Vyjmenuje, jakými zkouškami postavy musely projít. Vysvětlí, v čem spočíval přínos jednotlivých postav pro nás – např. píle a pracovitost, moudrost a poznání, ochota a štědrost, věrnost a přátelství, ušlechtilost, sebeovládání a trpělivost, pravdomluvnost. Jednoduše vysvětlí, proč je zákon přínosný pro člověka. 	<p>Bůh chce, abychom znali historii, zvláště historii Jeho lidu – vybrané osobnosti Starého zákona, např. Adam, Noe, izraelští soudci, králové a proroci, muži, ženy, děti</p> <p><i>Učivo lze měnit dle aktuální situace ve třídě nebo okolí (kraj, ČR, Evropa, svět)</i></p>
pokrytí průřezových témat	
<u>MKV: Multikulturalita</u> : odhalování myšlení biblických kultur na základě jejich činů zaznamenaných v Bibli	

7. ROČNÍK – DOTACE: 0+1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory, spolupracuje i v obtížných sociálních situacích. Aplikuje postoje a způsobilosti, které 	<p>Reálné a zobrazené vzory</p> <p>Já – potenciální vzor pro druhé, smysl a cíl mého života, zodpovědný život, mé schopnosti a společnost, autonomie a</p>

rozvíjejí mezilidské vztahy.	konformita Aplikovaná etická výchova Etické hodnoty – zdroje etiky, osobní odpovědnost, smysl života, aplikace mravních zásad a hodnot, ctnosti, svědomí a jeho rozvoj
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Respektuje pravidla mezilidských vztahů, pozitivně komunikuje a kooperuje, kultivovaně se chová k opačnému pohlaví. Projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu. Uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy. 	Morální rozvoj - cvičení zaujímání hodnotových postojů a rozhodovacích dovedností, dovednosti pro řešení problémů v mezilidských vztazích, pomáhající a prosociální chování
ZÁKON, MORÁLKA, ETIKA A VÍRA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Rozumí pojmu křesťanská etika. Chápe, že je nutné rozvíjet mravnost. Rozumí tomu, že vzpoura je problém dospívání a každého člověka. Orientuje se v morálce. Chápe potřebu pomoci od druhého. Rozumí pojmům naděje, víra a láska, chápe jejich nezbytnost pro život. Vysvětlí, co je základem křesťanství. Rozumí své identitě. Váží si svého života. Vysvětlí, proč základ života je dobrá rodina. 	<i>Příklady zvolených témat pro výuku:</i> Globální problémy lidstva Co to je mravnost Křesťanský pohled na svět Desatero přikázání Ježíšovo kázání na hoře Vztah zákona a svobody Mravnost ve škole, řády a pravidla Co to znamená, že jdu vlastní cestou Proč mám chuť se bouřit Kdy má můj život smysl Příběh marnotratného syna Co to je svobodná vůle a čemu podléhá Co ovlivňuje můj život Vlastnosti záchranáře - proč existují Ztracen a nalezen Cesta zpět Co to znamená „věřit“ Co znamená křesťanská víra Co to je odpuštění Láska je obtížné slovo Správná rozhodnutí v životě Potřebuji spasení Jedinečnost mého života Znám sám sebe Strach a nejistota

	<p>Dokážu se přijmout Co to jsou mindráky Poselství těla Nebezpečí života Šťastné a nešťastné rodiny Svoboda nebo otroctví v rodině Domácí násilí <i>Učivo lze měnit dle aktuální situace ve třídě nebo okolí (kraj, ČR, Evropa, svět)</i></p>
--	--

8. ROČNÍK – DOTACE: 0+1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory. Analyzuje etické aspekty různých životních situací. 	<p>Reálné a zobrazené vzory Pozitivní vzory versus pochybné idoly – senzibilizace pro rozlišování vzorů, vliv reálných vzorů, prosociální vzory ve veřejném životě, vzory ve vlastní rodině, vliv zobrazených vzorů a vhodné literární prameny, smysl autority, vztah k autoritě</p> <p>Aplikovaná etická výchova Duchovní rozměr člověka – obrana proti sektám, tolerance k lidem s jiným světovým názorem, informace o různých světových názorech</p>
DESATERO	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Rozumí, proč je zákon nutný. Chápe rozdíl mezi křesťanstvím a ostatními náboženstvími. Vysvětlí, proč je odpočinek nutnou součástí života. Rozumí, proč úcta, poslušnost patří k sobě. Vysvětlí, proč hněv a agresivita škodí lidem. Vysvětlí, proč je sebeovládání jedním ze základů mezilidských vztahů. Vysvětlí, proč je úcta k majetku druhých lidí dobrá. Chápe, že pomluva je jako jed a ubližuje. Rozumí, že spokojit se s tím, co mám, je dobré. 	<p>Morálka a etika Desatero přikázání – dekalog Nový zákon a desatero Já jsem Hospodin, nebudeš mít Boha mimo mne. Světová náboženství a víra v jednoho Boha Nezobrazíš si Boha. Nezneužiješ jména svého Boha. Dbej na den odpočinku. Cti otce svého a matku. Nezabiješ. Nesesmilníš. Nepokradeš. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému. Nebudeš dychtit po ženě ani po majetku bližního svého. <i>Učivo lze měnit s ohledem na danou aktuální situaci u nás i ve světě</i></p>

9. ROČNÍK – DOTACE: 0+1, POVINNÝ

ETICKÁ VÝCHOVA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Analyzuje etické aspekty různých životních situací. 	<p>Iniciativa a komplexní prosociálnost Iniciativa ve ztížených podmínkách – pozitivní formulace problému, pomoc anonymnímu člověku, veřejná osobní angažovanost Uplatnění komplexní prosociálnosti – bída světa, informovanost o situaci zemí třetího světa, vztah k menšinám, využití prosociálnosti v multikulturní společnosti, pozitivní vztah k diverzitám</p>
PODOBENSTVÍ JEŽÍŠE KRISTA	
výstupy	učivo
<ul style="list-style-type: none"> Nechává se poučit; je učenlivý. S trpělivostí přistupuje k učení; ví, že velké roste z malého. Rozumí, že existují překážky pro dobrý život a učí se je zdolávat. Oceňuje křesťanské hodnoty ve společnosti a podporuje je. Neporovnává se s druhými a soustředí se na svůj úkol. Oceňuje přátelství. Svědomitě plní zadaný úkol. Má proaktivní přístup k životu. Rozpoznává důležité věci života; zná nebezpečí závislosti a vyhýbá se jim. Dokáže pomoci člověku v nouzi; rozpoznává nebezpečí předsudků. Hospodárně zachází s penězi a jinými zdroji. Ví, že Bůh ho bezpodmínečně miluje. Rozlišuje dobrou výchovu od špatné. Rozpoznává nebezpečí prázdných slov; umí dodržet slib. Rozumí, proč je na světě dobro současně se zlem. Oceňuje životní zkoušky. Rozpoznává nebezpečí materialismu. Ví, co je pravé bohatství. Oceňuje přínos minulých generací a současně umí využívat moderních zdrojů k dobrým cílům. Vysvětlí, proč neodpuštění vede do záhuby. 	<p>Důvod k používání podobenství v Bibli <i>Příklady použitých podobenství:</i> Podobenství o hořčičném zrně Podobenství o čtyřech druzích půdy Podobenství o království – kvas Podobenství o dělnících na vinici Podobenství o hřívnách Podobenství o deseti družičkách Podobenství o milosrdném Samařanu Podobenství o boháči a stodolách Podobenství o ztraceném synovi Podobenství o dvou stavitelích Podobenství o pšenici a koukolu Podobenství o perle Podobenství o starých a nových pokladech Podobenství o nemilosrdném služebníkovi Podobenství o dvou synech Podobenství o svatební hostině <i>Učivo lze měnit s ohledem na aktuální situaci doma i ve světě</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> • Umí využívat příležitostí; nevymlouvá se. • Zdolává lenost ve svém životě. • Uvede poselství Vánoc a Velikonoc. • Vysvětlí skutečný důvod potřeby úcty vůči druhému. • Je seznámen s tím, že jednou bude hodnocen každý čin.	
--	--